

ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΟΦΩΝΙΑΣ
A L'OCCASION DE LA FRANCOPHONIE

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Η ΓΑΛΛΙΑ

SAINT CASSIEN ET LA FRANCE

Διάρκεια Διαλέξεως περίπου 1:30' ώρα
Durée du Discours env. 90' avec illustrations

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΔΗ
CONSTANTINIDES

ΔΙΑΛΕΞΙΣ κ. ΛΑΜΠΗ Γ.
DISCOURS DE M. LAMBIS G.

2017.
2017.

Ἐν Λευκωσίᾳ, τῇ 9ῃ Μαρτίου,
Leucosia, le 9 Mars,

Ἐν Λευκωσίᾳ, τῇ 9 Μαρτίου, 2017.

ΘΕΜΑ: Ο ΑΓΙΟΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Η ΓΑΛΛΙΑ

Ἐκλεκταί κυρίαί καί κύριοι,
Ἀγαπητοί φίλοι καί φίλοι,

Ἡ παροῦσα μελέτη ἀφιερώνεται εἰς τήν δεινοπαθήσασαν ἐκ τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς ἀκριτικῆν ἐνορίαν τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ.

Ἐναυσμα διά τήν συγγραφὴν τῆς μελέτης ταύτης μοῦ ἔδωσεν ὁ ἐξαίρετος λόγιος, πρῶν Γυμνασιάρχης τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου κ. Στέλιος Παπαντωνίου, ἐνθερμος ἐνορίτης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ, ὁ ὁποῖος πρό τινων ἐτῶν μέ ἠρώτησεν, ἔάν εἶχον οἰαδήποτε στοιχεῖα διά τόν Ἅγιον Κασσιανόν ἐν Γαλλίᾳ. Ἐτσι ἤρχισα συγκεντρῶνων πληροφορίας περὶ τόν βίον τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Πνευματικοῦ ἀνδρός τῆς Χριστιανοσύνης.

Ὁ Ἅγιος Κασσιανός, ὡς γνωστόν, ἔζησε καί ἔδρασε κατά τό δεύτερον ἡμισυ τοῦ 4^{ου} καί τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ 5^{ου} μ.Χρ. αἰῶνος, εἰς αὐτόν δέ εἶναι ἀφιερωμένη ἡ παλαιά ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ εἰς τό βορειοανατολικόν τμήμα τῆς ἐντός τῶν τειχῶν Λευκωσίας. Ὅμως δέν εἶναι μόνον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ εἰς Λευκωσίαν πού τιμᾷ καί ἐορτάζει τήν μνήμην του τήν 29^{ην} ἢ τήν 28^{ην} Φεβρουαρίου ἀναλόγως τῶν ἐτῶν, δισέκτου ἢ μή. Ὡς ἀναφέρει εἰς τό βιβλίον του ὁ Φώτης Δημητρακόπουλος ὑπάρχουσιν εἰς ὅλην τήν Κύπρον συνολικῶς 25 ἐκκλησίαι ἀφιερωμένα εἰς τόν πεφωτισμένον αὐτόν Ἅγιον καί ἐορτάζουσαι τήν ἡμέραν του.

Μετά τήν ἀνωτέρω εἰσαγωγήν ὡς ἀρχίσωμεν σταδιακῶς νά ἐμβαθύνωμεν κατ' ἀρχάς εἰς τόν βίον καί μετέπειτα εἰς τό Πνευματικόν Ἔργον τοῦ ἐξαιρετοῦ μεγάλου ἀνδρός τοῦ Χριστιανισμοῦ. Μελετῶν δέ κάποιος τήν ζωὴν καί τῆς περιοχάς, τά μοναστήρια καί ἀσκητικὰς μονάς, τῆς ὁποίας ἐπεσκέφθη καί ὅπου ἐμόνασε διδασκόμενος τόν Μοναχισμόν ὑπό μεγάλων ἀσκητῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, μεταλαμπαδεύων δέ ἀργότερον τῆς ἀποκτηθείσας τεραστίας θρησκευτικῆς καί ὀργανωτικῆς γνώσεως του εἰς τοὺς πολυπληθεῖς μοναχοὺς καί πιστοὺς, ὄχι μόνον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀλλά καί τῆς Δύσεως, τόσον διά τῶν διδασκαλιῶν του ὅσον καί διά τῆς συγγραφῆς πολυτόμων συγγραμμάτων περὶ τοῦ Μοναστικοῦ Βίου καί περὶ πολύ λεπτῶν θεμάτων τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως, ὁ μελετητής μένει ἐκθαμβὸς διά τῆς μεγάλης διά τήν τότε ἐποχὴν ἀποστάσεως, τῆς ὁποίας ὁ Ἅγιος Κασσιανός διήνυσεν ὡς καί διά τό ἀκάματον τοῦ διακεκριμένου Ἁγίου αὐτοῦ.

Αἱ τεράστια ἀποστάσεις τῆς ὁποίας ἐκάλυπεν ὁ Ἅγιος Κασσιανός, ἄλλοτε μὲν διά ξηρᾶς, διασχίζων ἀφιλοξένους ἐρήμους καί διαμένων εἰς κελλῖα ἀγιασάντων ἀσκητῶν ὑπό πολύ ἀντιξόους συνθήκας, ἄλλοτε δέ διά θαλάσσης, διά νά διαδώσῃ εἰς Ἀνατολήν καί Δύσιν καί ἐπιμορφώσῃ τοὺς ἐκεῖ ἱερωμένους καί πιστοὺς εἰς τόν ὀρθόν

Χριστιανικόν βίον, ὡς ἀκριβῶς τόν ἐδίδασκον οἱ θεοσεβεῖς Ἅγιοι Πατέρες εἰς τήν Ἀνατολήν, δέν εἶναι καθόλου ὑπερβολή νά παρομοιασθῇ ὁ Ἅγιος Κασσιανός μέ ἕνα νεώτερον Απόστολον Παῦλον ἢ καί αὐτόν τόν Ὀμηρικόν Ὀδυσσεά – ἕνα ὁμῶς Ὀδυσσεά τῆς διαδόσεως τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως καί τοῦ Μοναχισμοῦ κατά τούς τόσον δυσκόλους πρώτους αἰῶνας τῆς Θρησκείας μας καί τās πολλαπλᾶς καί ἐπικινδύνους αἰρέσεις, αἱ ὁποῖα ἐπαρουσιάσθησαν τούς χρόνους ἐκείνους.

Τό πλήρες ὄνομα τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ ἦτο εἰς μέν τήν Ἀνατολικήν Ἐκκλησίαν Ἰωάννης Κασσιανός «ὁ Ρωμαῖος», εἰς δέ τήν Δύσιν, Λατινιστί Johannes Cassianus καί Γαλλιστί Jean Cassien. Ἐγεννήθη περί τῷ 360 κατ' ἄλλους δέ τῷ 365 μ.Χρ. Διά τήν καταγωγήν τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ μανθάνομεν ἀπό τά γραφέντα τοῦ ἰδίου, ὅτι οἱ γονεῖς του ἦσαν εὐποροί, καί πολύ εὐσεβεῖς. Ὅσον ἀφορᾷ τόν τόπον καταγωγῆς του τό θέμα εἶναι ἀρκετά συγκεχυμένον. Ἐκ τῶν πολλῶν δέ ἐκδοχῶν ἔχω ἐπισημάνει τοῦλάχιστον τρεῖς, ὡς πολύ πιθανούς τόπους καταγωγῆς τοῦ Ἁγίου. Αὐτοί εἶναι:

Κατά πρῶτον, θεωρεῖται ὡς πλέον ἀποδεκτός τόπος καταγωγῆς του ἡ παραδουνάβιος περιοχή τῆς Μικρᾶς Σκυθίας (Γαλλιστί: Scythie Mineure), εἶναι δέ αὕτη ἡ περιοχή ἡ εὐρισκομένη παρά τās ἐκβολάς τοῦ Δουνάβεως εἰς τās δυτικάς ἀκτάς τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Εἰς τήν περιοχὴν αὐτήν ὑπῆρχεν ἰσχυρά Ἑλληνο-Ρωμαϊκή παρουσία καί ἐπίδρασις, κατήγετο δέ κατά πᾶσαν πιθανότητα ἐξ Ἑλληνικῆς οἰκογενείας, ἀφοῦ ἐγνώριζεν ἀρίστως τήν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἔτυχε δέ ἀπό νεαρᾶς ἡλικίας ἐξαιρετοῦ κλασσικῆς μορφώσεως καί Ἑλληνικῆς παιδείας μέ ἐπίκεντρον ταύτης τήν Φιλοσοφίαν καί Ἀστρονομίαν. Πλήν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων ἦτο γνώστης καί τῶν Λατίνων, ὡς τοῦ Κικέρωνος κ.ἄ. Σημειωτέον ὅτι ὑπάρχει καί ἡ ἄποψις, ὅτι ἡ καταγωγή τῆς οἰκογενείας του ἦτο ἐκ Ῥωμαίων εὐγενῶν ἐγκατεστημένων εἰς τήν Μικράν Σκυθίαν, ἐξ οὗ καί τό προσωνύμιόν του «ὁ Ρωμαῖος». Ὁ ἱστορικός τοῦ 5^{ου} αἰῶνος μ.Χρ. Γεννάδιος Μασσαλιώτης (Gennadius de Marseille), εἰς τό βιβλίον του De Viris Illustribus (Περί Διασήμεων Ἄνδρῶν), ἀναφέρει διά τήν καταγωγήν του ἐπί λέξει «Cassianus natione Scythia».

Τό ὅτι ὁ Ἅγιος Κασσιανός ἔτυχε πολύ ἐντατικῆς καί βαθείας Κλασσικῆς Ἑλληνο-Ρωμαϊκῆς μορφώσεως, τοῦτο μαρτυρεῖ καί ὁ ἴδιος ἐμμέσως εἰς ἕν ἀπό τά συγγράμματά του, ὀνομαζόμενον Les Conférences avec les Pères (Αἱ Συνδιαλέξεις μέ τούς Πατέρας), ὅτι «τόσον πολύ οἱ διδάσκαλοί του τοῦ εἶχον γεμίσει τό μυαλόν μέ τά ἕσματα τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καί τās περιγραφάς τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαιότητος, ὥστε κατά τās ἀρχάς τοῦ μοναχικοῦ βίου του τήν ὥραν τῆς προσευχῆς ἤρχοντο εἰς τήν σκέψιν του ἄσχετοι μῦθοι καί ἱστορίαι μαχῶν τās ὁποῖας τόν ἐδίδαξαν». Καί ἀλλαγῶς λέγει ἐπίσης, ὅτι «ἀκόμη ἐνῶ ἔψαλλε τούς ἐκκλησιαστικούς Ψαλμούς ζητῶν συγχώρησιν διά τās ἁμαρτίας του, αἴφνης ἀνεμιμήσκετο ποιημάτων ἢ τὰ κατορθώματα μαχομένων ἡρώων».

Μία δευτέρα ἐκδοχή δηλοῖ, ὅτι, ὅταν λέγηται ὑπό τοῦ ἱστορικοῦ Γενναδίου ὡς τόπος καταγωγῆς τοῦ Ἁγίου ἡ «Μικρά Σκυθία», εἶναι τοῦτο λανθασμένον νά συνταυτίζεται μέ τήν περιοχὴν τοῦ Δουνάβεως, διότι μᾶλλον ὁ συγγραφεὺς θά ἐννοοῦσε τήν Σκήτην (Γαλλιστί Scété ἢ Scitie) καί τήν περιοχὴν τῆς Ἐρήμου τῆς Σκήτης (Λατινιστί heremus Scitii) εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ὁ Ἅγιος Κασσιανός ἐξῆσε καί ἐτελειώθη εἰς τόν ἀσκητικόν βίον παραμείνας ἐκεῖ συνολικῶς 20 ἔτη. Ἀρκετοί μελετηταί ὑπεστήριξαν, ὅτι οἱ τότε συγγραφεῖς κατά λάθος ἀνέγραφον τήν Αἰγυπτιακὴν Σκήτην εἰς τὰ βιβλία των ὡς Σκυθίαν, ἠτις παρέπεμπεν ἐσφαλμένως εἰς τήν παραδουνάβιον περιοχὴν.

Όμως και από την Γαλλίαν έχουμε μίαν τρίτην έκδοχήν: Τόν 17^{ον} αιώνα ο Γάλλος λόγιος Antoine de Ruffi υπεστήριζεν ότι ο Άγιος Ιωάννης Κασσιανός, εΐλκε την καταγωγήν του από την Νότιον Γαλατίαν, συγκεκριμένως από την Προβηγκίαν (la Provence), και την αρχαίαν πόλιν ταύτης Citharista, ιδρυθεΐσαν υπό των αρχαίων Φωκαέων-Ιώνων, αποίκων τῆς Νοτίου Γαλατίας. Ηύρίσκετο δέ αὐτη μεταξύ Μασσαλίας καὶ Τουλῶνος. Ὁ Γάλλος μελετητῆς ἐσημείωνε, ὅτι οἱ γραφεῖς τοῦ Μεσαΐωνος, ἐπειδὴ δέν ἐγνώριζον ποία καὶ ποῦ ἀκριβῶς ἦτο ἡ τόσον δύσκολος εἰς τὴν προφοράν καὶ γραφήν τῆς ἀρχαία πόλις Citharista, σήμερον La Ciotat, ἐθεώρησαν ὅτι ἡ Scythie ἀπετέλει σύμπτυξιν τοῦ ὀνόματος τῆς Citharista. Τὴν θέσιν του αὐτὴν ὁ Antoine de Ruffi ἐστήριξε καὶ εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὅταν ὁ Jean Cassien ἔφθασεν εἰς ὄριμον ἡλικίαν ἐπέστρεψε καὶ πάλιν εἰς τὴν «γενέτειραν» περιοχὴν του εἰς Γαλατίαν, ὅπου καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Μασσαλίαν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον ὄνομα τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ, τὸ Ἰωάννης, λέγεται ὅτι ἔλαβε τοῦτο εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ τὴν μῆσιν του εἰς τὸν μοναχικόν βίον. Ὁ ἴδιος ἐχρησιμοποῖει κυρίως τὸ ὄνομα Κασσιανός, ὑπάρχει δέ χειρόγραφόν του, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ὡς «Beatissimi Johannis qui est Cassiani». Ὁ Ἅγιος Κασσιανός μᾶς ἀναφέρει, ὅτι ἀπεκαλεΐτο ὑπὸ των μοναχῶν εἰς Αἴγυπτον Ἰωάννης (Joannis). Ἐπομένως δέν εὐσταθεῖ ἡ ἐκφρασθεῖσα ἀργότερον ἐκδοχή, ὅτι τὸ ὄνομα Ἰωάννης τοῦ τό ἔδωσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀφοῦ ἡ ἐκεῖ παραμονὴ τοῦ Ἁγ. Κασσιανοῦ ἔλαβε χώραν πολὺ ἀργότερον τῆς παραμονῆς του εἰς Αἴγυπτον.

Ὅταν ὁ Ἅγιος Κασσιανός ἐνηλικιώθη καὶ παρ' ὄλον ὅτι οἱ γονεῖς του τὸν ἐνέγραψαν εἰς τὸν στρατόν, αὐτὸς ἤρχισε νὰ ἐκδηλώνη ἐμφανῶς τὴν κλίσιν του εἰς τὴν μελέτην καὶ μάθησιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ των ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων των σχετιζομένων ἰδιαιτέρως μὲ τὴν Πίστιν. Ἔτσι μαζί μὲ τὸν ἐπιστήθιον φίλον του Γερμανόν ἀποφασίζουσι τὴν παραίτησιν των ἀπὸ τὸν στρατόν καὶ μετάβασιν εἰς τὴν Βηθλεέμ, ὅπου ἐνετάχθησαν εἰς τὴν μεγάλην Μονὴν τοῦ Σηλαιίου τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ἐκεῖ παρέμεινον περίπου δύο ἔτη, κατὰ τὴν διάρκειαν των ὁποίων οἱ δύο μοναχοὶ ἐφρόντισαν νὰ γνωρίσωσι τὰ ἦθη, ἔθιμα καὶ παραδόσεις των Μοναστηρίων, «ἀσκούμενοι εἰς τὴν προσευχὴν, τὴν ὑπακοήν, τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν σκληραγωγίαν».

Ἀφοῦ διὰ τῆς παραμονῆς των εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σηλαιίου εἰς Βηθλεέμ οἱ δύο φίλοι μοναχοὶ ἐγνώρισαν καλῶς τὸν Συρο-Παλαιστινιακόν μοναχισμόν, κατόπιν προτροπῶν πολλῶν ἐπισκεπτῶν ἐξέφρασαν εἰς τὸν ἡγούμενον τῆς Μονῆς τὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν των, ὅπως γνωρίσωσι καὶ μελετήσωσι βαθύτερον τὸν ἀσκητισμόν τῆς Αἰγύπτου, καθὼς ἡ Αἴγυπτος ἐθεωρεῖτο ἡ κοιτίς τοῦ μοναχικοῦ καὶ ἀσκητικοῦ βίου, ἐκεῖ δέ ὑπῆρχον καὶ τὰ πλέον φημισμένα μοναστήρια ὡς καὶ οἱ γνωστότεροι Ἀναχωρηταὶ καὶ Ἀσκηταὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, δηλ. τότε ἡ Αἴγυπτος ἦτο ὡς εἶναι σήμερον διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν τὸ Ἅγιον Ὅρος.

Περὶ τῷ 380 μ.Χρ. λαβόντες τὴν ἄδειαν συντόμου ἀπουσίας ἐκ τῆς Μονῆς των καὶ δώσαντες τὴν ὑπόσχεσιν ταχείας ἐπιστροφῆς ἅμα τῇ συμπληρώσει τῆς ἐν Αἰγύπτῳ σπουδῆς των, οἱ δύο ἀσκηταὶ ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ἰόππης (τὸ παλαιόν ὄνομα τῆς Jaffa) καὶ ἀφίχθησαν εἰς τὴν πόλιν Θέννεσιν (Thennesus) εἰς τὸ ἀνατολικόν στόμιον τοῦ Νεῖλου ποταμοῦ. Ἐκεῖ συνήντησαν ἓνα πολὺ γνωστὸν ἀναχωρητὴν τῆς περιοχῆς, τὸν Ἀρχήβιον (Archebius), Ἐπίσκοπον εἰς τὴν πόλιν Πανεφῶ ἢ Πανέφουσιν. Ὅταν αὐτὸς ἐπληροφορήθη τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεώς των εὐχαρίστως ἐπροθυμοποιήθη, ὅπως τοὺς θέσῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ πολὺ ἀξιολόγους ἀσκητάς τῆς περιοχῆς. Ἐδῶ πρέπει νὰ τονισθῇ, ὅτι εἰς κάθε τόπον, ποῦ ἐπεσκέπτοντο, παρέμενον ἀρκετὸν χρόνον μὲ τὸν κάθε Πατέρα,

οὕτως ὥστε ἐπὶ κάθε διδασκαλίας καὶ κηρύγματος ἠκολούθει διαλογισμὸς καὶ ἀνταλλαγή σκέψεων πρὸς καλυτέραν κατάρτισίν των εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ὁρησκείαν καὶ τῶν βαθυτάτων ἠθικῶν καὶ μυστηριακῶν ἀρχῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων αὐτὴ ἐδράζεται.

Κατὰ πρῶτον ὁ Ἀρχήβιος τοὺς ὠδήγησε διὰ μέσου ἐγκαταλελειμμένων χωρίων καὶ ἀλμυρῶν ἐλῶν, εἰς περιοχάς πού ἦσαν ἰδεώδεις διὰ τοὺς ἀσκητάς, οἱ ὅποιοι διέμενον εἰς τὰ σχηματιζόμενα κατ' ἀραιὰ διαστήματα ὑψώματα τοῦ ἐδάφους. Πρῶτη ἐπίσκεψίς των ἦτο εἰς τὸν Ἡγούμενον Χαιρήμωνα (Chaeremon) ἕνα ἅγιον ἀσκητὴν, ἡλικίας ἄνω τῶν ἑκατὸν ἐτῶν, πού δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἴσταιται, ἀφοῦ τό σῶμά του εἶχε καμφοθῆ ἀπό τὴν μεγάλην ἡλικίαν, καὶ ἐσύρετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μέ τὰ χέρια καὶ τὰ γόνατά του. Ὁ Χαιρήμων προέβη εἰς τρεῖς διδασκαλίας εἰς τοὺς Κασσιανόν καὶ Γερμανόν: Τά θέματά του ἦσαν: Περί τῆς Τελειότητος, Περί τῆς Ἀγνότητος καὶ Περί τῆς Προστασίας τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἡ τελευταία διδασκαλία του ὑπῆρξε μία τῶν σημαντικωτέρων πού ἐδέχθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, θεωρῶ δέ ταύτην τὴν σημαντικωτέραν ὅλων, διὰ τὴν ὀρθὴν ἀντίληψιν καὶ καταρτισμὸν τῶν δύο μοναχῶν ὡς καὶ ὅλων ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν εἰς τὰ πολὺ λεπτά θέματα τῆς Χριστιανικῆς Ὁρησκείας μας.

Μετά τὸν Ἡγούμενον Χαιρήμωνα ἐπεσκέφθησαν τὸν Ἡγούμενον Νισθερώ (Nesterus), ὁ ὁποῖος τοὺς ἐκήρυξεν ἐπὶ δύο θεμάτων: «Περί τῆς Πνευματικῆς Γνώσεως» καὶ «Περί τῶν Θεῶν Δώρων». Τρίτον ἐπεσκέφθησαν τὸν ἀσκητὴν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ εὐγενῆ οἰκογένειαν καὶ εἶχε πολὺ καλὴν μόρφωσιν, ἀφοῦ ὑπῆρξε πρωτοπρεσβύτερος εἰς τὴν πόλιν του προτοῦ ἐγκαταλείψει τὸν κοινωνικὸν βίον. Λόγω τῆς μορφώσεως του, ὠμίλει πολὺ καλῶς τὴν Ἑλληνικὴν.

Ὁ ἀσκητὴς Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος ἐπρόσεξε τὴν μεγάλην φιλίαν τοῦ Ἀγ. Κασσιανοῦ καὶ τοῦ ἐπιστηθίου φίλου του Γερμανοῦ, τοὺς ἐκήρυξεν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς «Ἀδελφικῆς Φιλίας». Οἱ δύο μοναχοὶ ἐζήτησαν τὴν συμβουλὴν του τί ἔπρεπε νὰ πράξωσιν: Νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Βηθλεέμ, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόσχασίν των ἢ νὰ παραμείνωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ περαιτέρω τελειώσιν των; Ὁ πατὴρ Ἰωσήφ τοὺς ἐνουθέτησε διὰ νέου κηρύγματος ἐπὶ τοῦ θέματος «τῆς Ὑποχρέσεως διὰ τὰς Ὑποσχέσεις τὰς ὁποίας δίδει κάποιος». Ἐν τέλει, ἀπεφάσισαν νὰ παραμείνωσιν ἐξαιρετικῶς ἄλλα ἑπτὰ ἔτη εἰς Αἴγυπτον, διὰ νὰ συνεχίσωσι τὴν τελειώσιν των εἰς τὴν Χριστιανικὴν Πίστιν καὶ Διδάγματα.

Εὕρισκομένων ἀκόμη τῶν δύο μοναχῶν Κασσιανοῦ καὶ Γερμανοῦ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Θμουίδος εἰς τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου, ἐπεσκέφθησαν τὸν Ἡγούμενον Πινούφιον (Pinufius), τὸν ὁποῖον εἶχον γνωρίσει πρό τινων ἐτῶν κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Σηλαίου εἰς Βηθλεέμ. Ὁ Ἡγούμενος Πινούφιος τοὺς ἐδέχθη μέ μεγάλην χαρὰν καὶ τοὺς ἐφιλοξένησε μέ θερμὴν ἀνταποδίδων τὴν ἰδικὴν των φιλοξενίαν καὶ φιλίαν. Κατὰ τὴν παραμονὴν των ἔλαβε χώραν ἡ τελετὴ ἐνσωματώσεως νεοσυλλέκτου, ὅποτε οἱ δύο μοναχοὶ παρηκολούθησαν μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὴν τελετὴν καὶ τὴν ὁμιλίαν, τὴν ὁποίαν ἐξεφώνησεν ὁ Ἡγούμενος Πινούφιος ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς «Συμπληρώσεως τῆς Μετανοίας καὶ τῶν Σημείων τῆς Ψυχικῆς Ἰκανοποιήσεως».

Μετά οἱ δύο μοναχοὶ διέβησαν εἰς τὴν Δυτικὴν ὄχθην τοῦ Νείλου καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν Διολκόν (Diolcos) ὅπου ὑπῆρχεν ἕν κατάξηρον πέρασμα, πού ὠδήγει ἀπὸ τὸν Νεῖλον πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἡ γῆ ἐκεῖ ἦτο τελείως ἀκατάλληλος διὰ καλλιέργειαν λόγῳ τῆς ἀλμύρας τοῦ ἐδάφους, κατωκεῖτο ὁμως ὑπὸ πολλῶν μοναχῶν, διότι ἡ περιοχὴ αὐτὴ ἦτο ἰδεώδης διὰ τὸν μοναχισμὸν, τὴν προσευχὴν καὶ τοὺς βαθεῖς στοχασμοὺς.

Σημειωτέον ότι, διά νά φέρωσι πόσιμον νερόν από πηγάδι, ἔπρεπε νά διανύωσι μίαν ἀπόστασιν 3 μιλίων.

Εἰς τήν Διολκόν οἱ δύο μοναχοί ἐγνώρισαν ἕνα σεβάσιμον ἀσκητήν, τόν Ἡγούμενον Πιάμωνα (Piamun), ὁ ὁποῖος τοὺς ἐξήγησε τὰς διαφοράς μεταξύ Ἀσκητῶν καί Μοναχῶν. Μετά ἐπεσκέφθησαν ἐν ἄλλο μοναστήριον τῆς περιοχῆς, εἰς τό ὁποῖον κατοικοῦν 200 μοναχοί ὑπό τόν Ἡγούμενον Παῦλον. Ἐκεῖ συνήντησαν, ὡς ἐπισκέπτῃν, τόν Ἡγούμενον Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος τοὺς ὠμίλησε διά τοὺς «Σκοπούς τῆς Ἀσκητικῆς καί τῆς Κοινοβίου Ζωῆς». Ἐξ ἄλλου, ὁ μοναχός Θεωνᾶς (Theonus) τοὺς ἐκήρυξεν ἐπί τοῦ θέματος «τῆς Χαλαρώσεως τῆς Νηστείας κατά τὰς μετὰ τό Πάσχα καί Πεντηκοστήν περιόδους». Ἐπίσης τοὺς ἐδίδαξεν ἐπί τοῦ θέματος τῆς «Ἀναμαρτησίας». Ἐζήτησαν ἀκόμη τήν συμβουλήν καί ἐνός ἄλλου διακεκριμένου πατρός, τοῦ Ἡγουμένου Ἀβραάμ, ἐν σχέσει μέ τό θέμα τῆς παραμονῆς των εἰς Αἴγυπτον ἢ ἐπιστροφῆς των εἰς Βηθλεέμ. Τότε ὁ Ἡγούμενος Ἀβραάμ τοὺς συνεβούλευσεν δι' ἐνός κηρύγματος «Περί τοῦ ἐξαγνιστικοῦ Κολασμοῦ τοῦ Ἀνθρώπου». Ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ὁμιλίας ταύτης οἱ δύο μοναχοί ἀπεφάσισαν νά παραμείνωσιν εἰς Αἴγυπτον ἀκόμη μερικά ἔτη πρὸς περαιτέρω τελειώσιν των, προσδεδεμένοι ἔτι περισσότερο εἰς τόν Αἰγυπτιακόν Μοναχισμόν.

Μέ τήν συμπλήρωσιν ἄλλων ἐπτὰ ἐτῶν παραμονῆς των εἰς Αἴγυπτον ἐπέστρεψαν εἰς τήν Παλαιστίνην, ὅπου ἠῦρον τοὺς Μοναχοὺς τοῦ Σηλαιίου τῆς Βηθλεέμ ἀναστάτους καί ἐξωργισμένους διά τήν ἀνεπίτρεπτον, συμφώνως πρὸς τοὺς μοναχικούς κανόνας, πολυετή ἀπουσίαν των ἀπό τήν Μονήν των.

Παρέμεινον εἰς τήν Μονήν τοῦ Σηλαιίου ἐπί τινα χρόνον καί τὰ πνεύματα κατηνύσθησαν καί ἐπῆλθε καί πάλιν ἡ ἡρεμία εἰς τήν Μονήν. Ὅμως ἡ σκέψις των ἐπανήρχετο διαρκῶς εἰς τὰς αὐστηράς ἀσκητικὰς μονάς τῆς Αἰγύπτου καί εἰς τήν ἀρίστην πνευματικὴν καί ψυχικὴν παιδείαν τῆς ὁποίας ἔτυχον ἐκεῖ, ὡς καί εἰς τὰς πολυπληθεῖς Χριστιανικὰς ἐμπειρίας, τὰς ὁποίας ἀπεκόμισαν. Ἔτσι, οἱ Κασσιανός καί Γερμανός κατόπιν πολλῶν προσπαθειῶν ἔπεισαν τό ἱερατεῖον τῆς Μονῆς των νά τοὺς ἐπιτρέψωσι καί πάλιν νά ἀναχωρήσωσι διά τήν Αἴγυπτον, πρὸς περαιτέρω κατάρτισιν των εἰς τόν μοναχικόν βίον καί τὰ ἐκκλησιαστικά θέματα.

Τήν φορὰν αὐτήν δέν ἔμεινον εἰς τήν περιοχὴν τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου. Κατηρθύνθησαν εἰς ἐν πολὺ ἀφιλόξενον καί τραχὺ μέρος – εἰς τήν Ἐρημον τῆς Σκήτης (Scété ἢ Sciti). Ἡ ἔρημος τῆς Σκήτης εὐρίσκεται εἰς τό νότιον μέρος τῆς Κοιλιάδος τῆς Νιτρίας (Vallée de Nitrie) καί βορειοδυτικῶς τοῦ Καΐρου εἰς ἀπόστασιν τριῶν ἡμερῶν ταξειδίου ἐντὸς τῆς Ἐρήμου. Ὀνομάζεται ἡ περιοχὴ Νιτρία, διότι ἔχει μεγάλα ἀποθέματα νίτρου, ἧτοι ἀλάτων, τὰ ὁποῖα ἦσαν γνωστὰ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀρχαιότητος, ἀφοῦ τό ἅλας αὐτό ἐξωρύσσετο καί ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, πού τό ἐχρησιμοποιοῦν εἰς διαφόρους συνθέσεις διά τήν διατήρησιν τοῦ κρέατος, ὡς λίπασμα κ.ἄ. σκοπούς.

Τόν χῶρον τῆς Νιτρίας ἐπέλεγον οἱ αὐστηρότεροι ἀσκηταὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ καί ἔθεωρεῖτο, ὅτι ἡ ἔρημος τῆς Σκήτης εἶναι τό πρῶτον κατ' ἐξοχὴν λίκνον τοῦ Χριστιανικοῦ Ἀσκητισμοῦ. Ἀναφέρεται δέ ὅτι ἐκεῖ ὁ Ἅγιος Φροντώνιος (Frontonius) μέ 70 μοναχοὺς, οἵτινες ἀπεκλήθησαν Θεραπευταί, ἰδρυσαν περὶ τὰ μέσα τοῦ 2^{ου} μ.Χρ. αἰῶνος, δηλ. περὶ τῷ 150 μ.Χρ., τήν πρώτην ἀσκητικὴν μονήν. Ἐπίσης λέγεται ὅτι ὁ Ἅγιος Ἀμμωνᾶς (St. Ammon), ὁ ὁποῖος ἦτο σύγχρονος καί φίλος τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, ἦτο ὁ ὀργανωτὴς τοῦ αὐστηροῦ Μοναχισμοῦ εἰς τήν περιοχὴν τῆς Ἐρήμου τῆς Σκήτης. Περὶ τό τέλος τοῦ 4^{ου} αἰῶνος μ.Χρ. οἱ ἱστορικοὶ Ρουφφίνος (Ruffinus 372 μ.Χρ.) καί Σωζόμενος ἀναφέρουσιν, ὅτι ἡ περιοχὴ τῆς Νιτρίας εἶχε 50 Μονάς. Μετὰ ἀπὸ 20 ἔτη,

περί τό 390 μ.Χρ. ὁ ἱστορικός Παλλάδιος ἀναφέρει, ὅτι, ὅταν τήν ἐπισκέφθη, ἡ περιοχή ἔσφιζεν ἀπό ἀσκητάς, πού ὑπελόγισεν εἰς 5000!

Διασώζονται σήμερον μόνον 4 Μοναστήρια, τά ὁποῖα ἀνήκουσιν εἰς τήν Κοπτικήν Ἐκκλησίαν. Ἐξ αὐτῶν περιώνυμον ἦτο τό Dair Abu Makâr, ἦτοι ἡ Μονή τοῦ Ἁγίου Μακαρίου (Monastère de St. Macarius). Τόν πρῶτον Ἡγούμενον πού ἐπισκέφθησαν εἰς τήν Ἔρημον τῆς Σκήτης ἦτο ὁ Ἅγιος Μακάριος, ὅστις ἐτόγγανεν ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ εἰς τήν Αἴγυπτον καί τήν εὐρύτεραν περιοχὴν τῆς Ἀφρικῆς. Ἴσως δέ αὐτό νά ὑπῆρξε καί εἰς τῶν λόγων τῆς μεγάλης ἐπιτυχίας τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἡμετέρου Ἀρχ. Μακαρίου καί τῆς ἀμέσου ἀποδοχῆς του εἰς τήν Κεντρικήν Ἀφρικὴν, ὅταν αὐτός τήν ἐπισκέφθη, ἀφοῦ δυνατόν νά ἐθεωρήθη ὑπό τοῦ ἐκεῖ πληθυσμοῦ ὡς ὁ σύγχρονος Ἅγιος Μακάριος, ὁ συνεχιστής τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου ἀσκητοῦ. Πλὴν τῶν τεσσάρων Κοπτικῶν μοναστηρίων, ὄλων τῶν ἄλλων ὑπάρχουσι σήμερον μόνον τά ἐρείπια. Σημειωτέον ὅτι ἡ Ἔρημος τῆς Σκήτης ὀνομάζεται εἰς τά Ἀραβικά Wadi El-Natroun (ἀπό τό γλωριόχον Νάτριον, δηλ. τό μαγειρικόν ἄλας). Αὐτὴν τήν τόσον τραχεῖαν καί ἀφιλόξενον περιοχὴν ἐπισκέφθησαν οἱ μοναχοὶ Κασσιανός καί Γερμανός καί ἐκτός τοῦ Ἡγουμένου Μακαρίου τόν Ἡγούμενον Μωϋσῆν, ὁ ὁποῖος εἶχε προηγουμένως ζήσει εἰς Θηβαΐδα μέ τόν Ἁγ. Ἀντώνιον. Κατόπιν θερμῆς παρακλήσεως τῶν ὁ Ἡγούμενος Μωϋσῆς τοὺς ὠμίλησε «Διὰ τόν σκοπόν καί τοὺς στόχους τοῦ Μοναχοῦ» καί ἀκόμη «Περί Συνέσεως καί Ἐγχευθείας».

Ἐγνώρισαν ἐπίσης ἐκεῖ τόν ἡλικιωμένον Ἡγούμενον Παφνούτιον (Paphnutius) πού ἔμενε μόνος πέντε μίλια μακρὰ ἀπὸ τήν Μονήν του, τήν ἐπισκέπτετο δέ τάς Κυριακάς διὰ νά λειτουργήσῃ καί ἐπέστρεφε καί πάλιν πεζός εἰς τήν σκήτην του μεταφέρων ἐπὶ τῶν ὤμων ἓνα μέγαν δοχεῖον μέ νερόν διὰ νά τόν διαρκέσῃ ὅλην τήν ἑβδομάδα. Ὁ Ἡγούμενος Παφνούτιος τοὺς ἐδίδαξεν ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν «Τριῶν εἰδῶν τῆς Ἀπαρνήσεως διὰ τοὺς Μοναχοὺς». Ἐκεῖ εἶς ἄλλος πεφωτισμένος ἀσκητής, ὁ Δανιήλ, τοὺς ἐκήρυξεν ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ πόθος τῆς σαρκὸς καί τό Πνεῦμα».

Ἄλλος διακεκριμένος ἀναχωρητής τῆς Σκήτης ἦτο ὁ Σεραπίων (Sérapion), ὁ ὁποῖος τοὺς ὠμίλησε διὰ τά «ὀκτώ κύρια ἐλαττώματα» εἰς τά ὁποῖα ἦτο ἐκτεθειμένος ὁ ἄνθρωπος καί βεβαίως ὁ μοναχός. Αὐτά ἦσαν: Λαιμαργία, Πορνεία, Ἀπληστία, Ὀργή, Κατήφεια, Ἀκηδεῖα δηλ. Ῥαθυμία ἢ Ἀδιαφορία, Ματαιοδοξία καί Ὑπεροψία.

Μετά τήν παραμονήν των μέ τόν Πατέρα Σεραπίωνα ἐπροχώρησαν εἰς ἄλλην περιοχὴν τῆς ἐρήμου, περίπου 80 μίλια βορειότερον, εἰς τήν περιοχὴν Κελλία (Cellae) διὰ νά συναντήσωσιν ἐκεῖ τόν Ἡγούμενον Θεόδωρον καί νά ζητήσωσι καί αὐτοῦ τάς συμβουλὰς του. Ὁ Ἡγούμενος Θεόδωρος τοὺς ἐκήρυξεν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς «Θανατώσεως τῶν Ἁγίων». Μέ τήν εὐκαιρίαν τῆς ἐκεῖ παρουσίας των, συμφώνως πρὸς τά γραφόμενα τοῦ Ἁγ. Κασσιανοῦ, ἐπισκέφθησαν ἀκόμη δύο ἄλλους πολὺ γνωστούς Πατέρας. Τόν Πατέρα Σερήνον (Serenus), ὁ ὁποῖος τοὺς ἐδίδαξε περὶ τῶν θεμάτων τῆς «Ἀσταθείας τοῦ Πνεύματος», τῆς «Ψυχικῆς Μοχθηρίας» καί τῆς «Φύσεως τῶν Κακῶν Πνευμάτων». Ὁ ἕτερος Πατήρ ἦτο ὁ Ἡγούμενος Ἰσαάκ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔκανε δύο κηρύγματα διὰ τήν «Προσευχὴν».

Τό σύνολον τῶν ἐτῶν, κατά τά ὁποῖα ὁ Ἁγ. Κασσιανός μέ τόν ἐπιστήθιον φίλον του Γερμανόν, παρέμεινον εἰς τήν Αἴγυπτον συνάγεται ὅτι ἦσαν 20 ἔτη, ἦτοι ἀπὸ τό 380 ἕως τό 400 μ.Χρ. Κατόπιν τόσων διδασκαλιῶν, τῶν ὁποίων ἔτυχον ὑπό πραγματικῶς ἁγίων ἀσκητῶν καί Πατέρων, πλέον ἄλλων πολλῶν θρησκευτικῶν διδασκαλιῶν σχετικῶς μέ ἐπὶ μέρος Χριστιανικά θέματα, οἱ δύο μοναχοὶ πλὴν τῆς ἐξαιρέτου

κλασσικής μορφώσεώς των, απέκτησαν επίσης μίαν μοναδικήν κατάρτισιν εἰς τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν.

Εἰς τὴν προβαλλομένην Διαφάνειαν δίδεται γενικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν Ἐπισκέψεων καὶ Διδαχῶν τῶν ὁποίων ἔτυχον οἱ Ἁγ. Κασσιανός καὶ Γερμανός εἰς Αἴγυπτον.

(Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀπλῶς πρὸς γνῶσιν σᾶς παραθέτω καὶ τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱερωσύνης κατὰ τοὺς πρώτους Χριστιανικοὺς Χρόνους).

Ἐκ τῶν ἱστορικῶν συγγραμμάτων μαθάνομεν, ὅτι οἱ δύο μοναχοὶ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον μετέβησαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου Πατριάρχης ἦτο ὁ μέγας ἱεράρχης Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἐκεῖ ἀμέσως ἐνετυπωσιάσθησαν καὶ ἐξετίμησαν τὰς τεραστίας γνώσεις καὶ τὸ μελίρρητον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἔγινον ἐνθερμοὶ ἀκόλουθοί του. Ἡ ἐκτίμησις βεβαίως ἦτο ἀμοιβαία καὶ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τοὺς ἐνεπιστεύθη τὴν φύλαξιν τοῦ Θησαυροφυλακίου τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅπου ἐφύλαττοντο οἱ ἐκκλησιαστικοὶ θησαυροί. Μάλιστα δὲ ὄλοι οἱ θησαυροί, πού ἐφύλαττον οἱ δύο μοναχοί, μόνον αὐτοὶ διεσώθησαν κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊάν, ἣτις ἐπληξε τότε τὴν Βασιλεύουσαν. Σημειωτέον ὅτι λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτιμήσεως τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου πρὸς τοὺς δύο ἀσκητὰς ἠθέλησε νὰ τοὺς προαγάγῃ ἀπὸ διακόνους, πού παρέμεινον ὅλα τὰ προηγούμενα ἔτη, εἰς πρεσβυτέρους. Ἔτσι κατόπιν ἐπιμονῆς τοῦ Πατριάρχου ὁ Γερμανός προήχθη εἰς ἱερέα. Ὅμως ὁ Ἅγιος Κασσιανός, ὁ ὁποῖος δὲν ἔδιδε καμμίαν ἀπολύτως σημασίαν εἰς τὰ ἀξιώματα, ἐπέμενε νὰ παραμείνῃ διάκονος ὡς ἦτο ἀρχικῶς.

Κατὰ τὰς ταραχάς, αἱ ὁποῖαι μετέπειτα προέκυψαν εἰς Κωνσταντινούπολιν λόγῳ τῆς βιαίας παύσεως καὶ ἐξορίας τῷ 404 μ.Χρ. τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου ἐξ αἰτίας τῶν ἀστηροτάτων κηρυγμάτων τοῦ Πατριάρχου κατὰ τῶν ἀνεπιτρέπτων ἐπικρατουσῶν καταστάσεων εἰς τὴν Αὐτοκρατικὴν Αὐλήν, εἰς τὰς ὁποίας ἐνεπλέκετο καὶ ἡ Αὐτοκράτειρα Εὐδοξία, οἱ δύο μοναχοὶ παρέμεινον ὀλοψύχως πιστοί, μαζί μὲ τὸ μέγα πλῆθος τοῦ κλήρου καὶ λαοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὸν Πατριάρχην των. Ἐπειδὴ δὲ ἐγνώριζον πολὺ καλῶς τὴν Λατινικὴν Γλῶσσαν ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῶν συμπαθούντων τὸν Πατριάρχην ἱερωμένων εἰς Ρώμην τῷ 405 μ.Χρ. φέροντες εἰς τὸν Πάπαν Ἰννοκέντιον Α΄ ἰδιαίτεραν ἐπιστολὴν τοῦ παραμένοντος πιστοῦ Κλήρου εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, ὅπως αὐτὸς μεσολαβήσῃ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Ἀρκάδιον, ἵνα ἄρῃ τὴν ἐπιβληθεῖσαν εἰς τὸν Πατριάρχην ἄδικον ποινὴν τῆς ἐξορίας.

Κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν δύο μοναχῶν εἰς Ρώμην ἐγνωρίσθησαν καὶ ἔγινον πολὺ καλοὶ φίλοι μὲ τὸν Ἀρχιδιάκονον Λέοντα, ἕνα ἱκανώτατον καὶ πολὺ μορφωμένον ἱερωμένον. Ὁ Λέων ἀνελίχθη μετέπειτα εἰς τὸ ὑψιστον ἀξίωμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔγινε Πάπας, ὁ Λέων ὁ Μέγας, εἷς τῶν πλέον πεφωτισμένων Παπῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἅγιος Κασσιανός παρέμεινε εἰς Ρώμην ἐπὶ μίαν 10ετίαν.

Ἦτο ἀκόμη ἀρχιπρεσβύτερος ὁ Λέων, ὅταν μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς αἵρέσεως τῶν Νεστοριανῶν, λαβούσης τὸ ὄνομά της ἐκ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου, παρότρυνε τὸν Ἅγιον Κασσιανόν ὡς κατέχοντα τὸ θέμα νὰ γράψῃ ἐπ' αὐτοῦ πρὸς ἀναίρεσιν τῆς αἵρέσεως τοῦ Νεστορίου. Ἔτσι ἔγραψεν ὁ Ἅγιος Κασσιανός τὸ μνημειῶδες ἔργον του: «Ἡ Ἐνανθρώπησις τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τοῦ Νεστορίου». Ποία ἦτο ἀκριβῶς ἡ αἵρεσις τοῦ Νεστορίου; Εἰς ἕν κήρυγμα εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐνός ἱεροκήρυκος ὀνομαζομένου Ἀναστασίου, ἐκπροσωποῦντος τὸν Νεστόριον, αὐτὸς ἀναιτίως κατεφέρθη κατὰ τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι ὠνόμαζον πολὺ ὀρθῶς τὴν Παναγίαν

Θεοτόκον! Αὐτή, τοὺς εἶπεν, ἔπρεπε νὰ ὀνομάζεται Χριστοτόκος! Ἡ θέσις αὐτῆ τοῦ Ἀναστασίου, ὁ ὁποῖος βεβαίως ἦτο βαλτός ὑπὸ τοῦ Νεστορίου, ἐδημιούργησε μέγαν ἀναβρασμόν εἰς τοὺς πιστοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἰς τὸν δημιουργηθέντα σάλον ἀνεμείχθη ἐνεργῶς πλέον καὶ ὁ Νεστόριος, διὰ νὰ στηρίξη τὸν ἐκπρόσωπόν του. Ὅμως τὸν Νεστόριον ἀμέσως ἀντέκρουσεν ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Κύριλλος. Ἀμφότεροι δὲ διὰ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ θέσις των προσεπάθησαν νὰ ἐξασφαλίσωσι καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ῥώμης. Εἶναι δὲ τότε πού ὁ ἀκόμη ἀρχιεπίσκοπος Λέων ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν ἄριστα μορφωμένον περὶ τὰ Ἐκκλησιαστικά θέματα Κασσιανόν, ὅπως γράψῃ τὰς Χριστιανικὰς θέσεις ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ. Ὁ Ἅγιος Κασσιανός ἐγράψεν τότε τὸ ἐξ 7 βιβλίων σύγγραμμά του «Περὶ τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τοῦ Νεστορίου», τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη τὸ 430 μ.Χρ. καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ τὴν κατὰ τὰς Γραφὰς Θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐνότητος τῶν δύο ἰδιοτήτων Του, τοῦ Θεοῦ καὶ Ἀνθρώπου, εἰς ἓν Πρόσωπον, δηλ. ὅτι ὁ Χριστός εἶναι Θεάνθρωπος.

Ὁ Νεστόριος πολὺ λανθασμένως διεχώρισε τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην Φύσιν τοῦ Χριστοῦ λέγων, ὅτι ἡ Παναγία «ἐγέννησεν ἓνα συνήθη ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μετὰ τὴν ἀγιότητα ἀπὸ τὸν Θεόν». Δι' αὐτὸ βλασφῆμως ἀπεκάλεσε τὴν Παναγίαν Χριστοτόκον, ἐνῶ διὰ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν μας, ἡ Παναγία εἶναι Θεοτόκος, δηλ. ἡ Παναγία ἐγέννησε τὸν Θεάνθρωπον Χριστὸν διὰ τῆς Ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἐν ἄλλοις λόγοις αἱ ἀπόψεις τοῦ Νεστορίου ἤρχοντο εἰς ἄμεσον σύγκρουσιν μετὰ τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως, ἤτοι μετὰ τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, «Τὸ Πιστεύω», τὸ ὁποῖον ἀπεριφράστως δηλοῖ τὰ κάτωθι: α) «Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα, παντοκράτορα ... Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων». β) Ἐπίσης τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως λέγει διὰ τὸν Χριστόν: «... Θεόν ἀληθινόν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρί ...». γ) «σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα» καὶ δ) ἐπίσης ὅτι ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον Ἐνανθρώπησις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐγένετο «δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν Σωτηρίαν». Ἐν τέλει ἡ Αἵρεσις τῶν Νεστοριανῶν κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Ἐφέσου τῷ 431 μ.Χρ. ἐπὶ Αὐτοκράτορος Θεοδοσίου Β' παρουσία 200 Ἐπισκόπων καὶ Ἀρχιερέων ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου.

Παρακολουθοῦντες τὴν πορείαν τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ βλέπομεν ὅτι μετὰ τὴν Ῥώμην μετέβη εἰς τὴν Νότιον Γαλατίαν, διότι θὰ πρέπη νὰ ἐπληροφορήθῃ ἀπὸ τὸν φίλον του ἀρχιεπίσκοπον Λέοντα, ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχε πρόσφορον ἔδαφος διὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ ὀργάνωσιν τοῦ ὀρθοῦ Μοναχισμοῦ. Ὁ Μοναχισμὸς τότε εἰς τὴν Γαλίαν ἠϋρίσκετο εἰς τὰ σπάργανά του. Ὑπῆρχον εἰς κάποιαν περιοχὰς τῆς μοναστήρια, ὡς τὸ τοῦ St. Martin εἰς τὸν Λίγηρα (Loire) καὶ τοῦ Ἁγ. Ἰλαρίωνος (St. Hilaire) εἰς τὸ Poitiers, ἀλλὰ ἦσαν τελείως ἀνοργάνωτα καὶ ἄνευ ὀρθῆς μοναστικῆς βάσεως καὶ τάξεως. Ἦτο λοιπὸν πρόσφορον τὸ ἔδαφος, ὅπως δημιουργηθῶσι μοναὶ ἐπὶ αὐστηρῶν μοναχικῶν ἀρχῶν κατὰ τὸ πρότυπον τῶν Ἀσκητικῶν Μονῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἰδιαίτερος τῆς κοιτίδος τοῦ Χριστιανικοῦ Μοναχισμοῦ, τῆς Αἰγύπτου.

Ἐξ ἄλλου, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Κασσιανός ἠϋρίσκετο πλέον εἰς ὄριμον ἡλικίαν καὶ αἱ συνεχεῖς μετακινήσεις εἰς τραχεῖς περιοχὰς καὶ ἐρήμους τῆς Ἀνατολῆς θὰ πρέπη νὰ τοῦ ἦσαν πλέον πολὺ κουραστικά. Ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁ καταλληλότερος νὰ ὀργανώσῃ τὰς Γαλλικὰς μονὰς ἦτο ὁ Ἅγιος Κασσιανός, ὁ ὁποῖος ἐγνώρισε τὸν μοναχισμὸν εἰς βάθος καὶ λεπτομερῶς, ἀφοῦ τὸν ἐδιδάχθη ἐπὶ εἰκοσαετίαν καὶ πλέον ὑπὸ ἐξεχόντων

Πατέρων Ἀσκητῶν. Ἔτσι περί τῷ 415 μ.Χρ. ὁ Ἅγιος Κασσιανός ἀφικνεῖται εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μασσαλίας.

Τὰ δύο πρῶτα ἔργα τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ (Saint Cassien) ἄμα τῇ ἀφίξει του εἰς Μασσαλίαν, τῷ 415 μ.Χρ. ἦσαν ἡ ἰδρυσις τῶν δύο πρῶτων Μοναστηρίων τῆς ὄλης περιοχῆς. Τό ἕν ἀφιερῶθη εἰς τόν Ἅγιον Βίκτωρα (Monastère de St. Victor) διὰ τοὺς ἄνδρας μοναχοὺς καὶ τό ἕτερον εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ στομίου τοῦ λιμένος τῆς Μασσαλίας διὰ γυναῖκας ἀφιερωμένον εἰς τόν Σωτήρα (Monastère de Saint Sauveur). Κατά τοὺς Ἑλληνιστικούς χρόνους ὑπῆρχον εἰς αὐτό ὑπόγειοι χῶροι ἐναποθηκεύσεως δημητριακῶν κ.ἄ. προμηθειῶν. Ὁ Ἅγιος Κασσιανός ἔκτισε τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Βίκτωρος ἐπὶ τοῦ μνήματος τοῦ Ἁγίου, ὃστις ἐμαρτύρησε κατὰ τοὺς ἀγρίους διωγμούς τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ τῷ 303-312 μ.Χρ. Κατόπιν δέ πολλῶν πιέσεων τῶν πιστῶν ἐδέχθη νὰ λάβῃ τό ἀξίωμα τοῦ Πρεσβυτέρου. Παρέμεινε δέ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Βίκτωρος μέχρι τοῦ θανάτου του, τὴν 23^{ην} Ἰουλίου, τῷ 435 μ.Χρ., ὁπότε καὶ ἐορτάζεται ἡ μνήμη του ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Καθὼς ὁ Ἅγιος Κασσιανός ἰδρυσε τὰς πρώτας μονὰς του ἐπὶ τῇ βάσει τῶν αὐστηρῶν κανόνων καὶ πειθαρχίας τοῦ συστήματος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, συντόμως ἀπέκτησε μεγάλην φήμην μεταξύ τῶν πιστῶν τῆς Προβηγκίας (Provence) καὶ ὄλης τῆς Γαλλίας. Πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ σημειωθῇ ἐδῶ, ὅτι ὁ Ἅγιος Βενέδικτος (Saint Benoît), ὃστις ἰδρυσε τό γνωστότερον εἰς τὴν Δύσιν Ἐκκλησιαστικόν Τάγμα τῶν Βενεδικτίνων μοναχῶν, ἐθεώρει ἀπαραίτητον, ὅπως οἱ μοναχοὶ τοῦ Τάγματος του μαθάνωσι τοὺς Κανόνας τοῦ Μοναχισμοῦ τῆς Αἰγύπτου, ὡς ἀνεγράφοντο αὐτοὶ εἰς τό ἐξαιρετικόν Σύγγραμμα τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ De Institutiones coenobiticae (Κοινοβιακαὶ Διατυπώσεις) ἢ ἄλλως γνωστόν ὡς De Institutis Coenobiorum (Περί Κοινοβιακῶν Θεσμῶν). Αὐτό πιστοποιεῖ καὶ ὁ ἱστορικὸς Κασσιόδωρος καὶ ἀκόμη ὁ ἴδιος ὁ Ἅγιος Βενέδικτος.

Πρέπει ἐπίσης νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι εἰς τὴν Μασσαλίαν κατὰ τὴν παραμονὴν του εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγ. Βίκτωρος, ὁ Ἁγ. Κασσιανός συνέγραψε τὰ 3 (τρία) μεγίστης σημασίας συγγράμματά του περί τῆς Χριστιανικῆς Ὁρησκείας, διὰ τοὺς Κανόνας τῆς καὶ διὰ τὸν Μοναχισμόν. Τό σύγγραμμά του «Περί τῶν Κοινοβιακῶν Θεσμῶν» τό ἔγραψε περί τῷ 422 μ.Χρ. κατόπιν προτροπῆς τοῦ Ἐπισκόπου Κάστορος τῆς Arta Julia, ἡ ὁποία ἠϋρίσκετο 40 μίλια βορείως τῆς Μασσαλίας, καθὼς ὁ Ἐπίσκοπος Κάστωρ ἤθελε νὰ εἰσάξῃ εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν του τὸν ἄγνωστον ἐκεῖ Μοναχισμόν. Δι' αὐτό καὶ τό πρῶτον μέρος αὐτοῦ τοῦ βιβλίου του ὁ Ἁγ. Κασσιανός τό ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Κάστορα.

Τό δεύτερον βιβλίον ἦτο ἡ Πραγματεία του «Περί τῆς θεραπείας τῶν ὀκτώ πρωταρχικῶν κακιῶν» (De octo principalium vitiorum remediis). Αἱ κακίαι αὗται εἶναι ὡς ἤδη εἶδομεν: Ἡ λαιμαργία, ἡ πορνεία, ἡ ἀπληστία, ἡ ὀργή, ἡ κατήφεια, ἡ ἀκηδεΐα, ἡ κενοδοξία καὶ ἡ ὑπεροψία. Τό βιβλίον αὐτό ἐκάλυπτε 12 τόμους καὶ συνεγράφη περί τῷ 426 μ.Χρ. Τό πρῶτον μέρος τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἀφιέρωσεν ὁ Ἅγιος Κασσιανός εἰς τοὺς Γάλλους Ἐπισκόπους Λεόντιον τῆς Fréjus καὶ Ἑλλάδιον. Τό δεύτερον μέρος ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Εὐχέριον - Ἐπίσκοπον τῆς Lyon καὶ εἰς τὸν Honoratus - Ἐπίσκοπον τῆς Arles (Ἀρλεσίας).

Τό τρίτον μεγίστης ἀξίας περιεχομένου βιβλίον τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ ἦσαν «Αἱ Διαλέξεις Πατέρων» (Collationes Patrum, Γαλλιστί: Conférences avec les Pères). Τό ἔξοχον αὐτό βιβλίον περιέχει 24 συνομιλίαις μέ Αἰγυπτίους Πατέρας. Ἐξ αὐτῶν ἀναφέρονται 10 συνομιλίαι μέ Πατέρας τῆς Σκήτης, 7 μέ Πατέρας τῆς Θηβαΐδος καὶ 7

μέ Πατέρας τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου. Τό βιβλίον αὐτό καθοδηγεῖ τούς μοναχοὺς καί ἐν γένει τούς πιστούς εἰς τά θέματα «τῆς Πνευματικῆς Ζωῆς καί Τελειώσεως, εἰς τήν Θεῖαν Χάριν, τήν Πνευματικὴν Γνώσιν, τήν Μοναχικὴν Ζωὴν καί τό Τέλειον Ἀγαθόν». Ἀνεγιγνώσκοντο δέ ἀποσπάσματα τοῦ βιβλίου αὐτοῦ κατὰ τήν ὥραν τοῦ δείπνου τῶν μοναχῶν.

Ἐν τέταρτον πολύ βασικόν καί οὐσιώδες σύγγραμμά του ἀποτελούμενον ἐξ 7 βιβλίων ἦτο τό ἤδη ἀναφερθέν «Περὶ τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεανθρώπου. Κατὰ τῆς Αἰρέσεως τοῦ Νεστορίου» καί τῶν Νεστοριανῶν, καί ἀφεώρα τήν Θεῖαν Ἐνσάρκωσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Καί ἐδῶ εἰσερχόμεθα εἰς τό πλέον οὐσιώδες μέρος τῆς ἀποφινῆς διαλέξεως:

Καθώς ὁ Ἅγιος Κασσιανός ἐπροχώρει εἰς τήν ἡλικίαν καί ἐπλησίαζε τό τέλος τοῦ βίου του, τό ὁποῖον ἐπεσυνέβη περί τῷ 435 μ.Χρ., καί ἐπεζήτει, ὡς κάθε ἄνθρωπος, ἐν ἡρεμον τέλος, δυστυχῶς κάποιοι ἀκραῖαι Χριστιανικαί ἐρμηνεῖαι ὑπό τινων ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων τόν ἠνάγκασαν νά ἐμπλακῆ εἰς τήν ὑπάρξασαν διαμάχην, μέ μόνον σκοπόν νά καθοδηγήσῃ τούς πιστούς εἰς τήν ὀρθήν ἀντίληψιν καί γνώσιν τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, κυρίως ἐκείνους τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Νοτίου Γαλλίας, ὅπου ὁ Ἅγιος Κασσιανός ἐξήσκει τό θεάρεστον ἱερατικόν ἔργον του. Πρέπει ἐδῶ νά σημειωθῆ, ὅτι ἤδη εἰς τήν περιοχὴν τῆς Νοτίου Γαλλίας πλὴν τῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων πιστῶν, ἦτο ἐπίσης Πνευματικός Πατήρ καί καθοδηγητής 5000 ἱερωμένων καί μοναχῶν.

Τήν αἵρεσιν, λοιπόν, τοῦ Νεστορίου ἠκολούθησε καί ἄλλη ἐπίσης πολύ ἐπικίνδυνος αἵρεσις μέ σχετικῶς μικράν χρονικὴν μεταξὺ τῶν δύο αἰρέσεων διαφοράν. Ποῖος ἦτο ὁ νεοεμφανισθεὶς αἰρετικὸς καί τί ἐπρέσβευεν ἡ ἐπικίνδυνος αἵρεσις του, ἥτις ἀνεστάτωσε τότε τήν Δύσιν; Ἦτο ὁ ἐκ Μεγάλης Βρετανίας μοναχὸς Πελάγιος, ὅστις ἐξῆσε τόν 5^{ον} αἰῶνα μ.Χρ. Ὁ Πελάγιος ὑπηρέτησεν εἰς Ρώμην ἀπὸ τοῦ 400 μ.Χρ. καί ἐγνώριζε πολύ καλῶς τήν Ἑλληνικὴν καί Λατινικὴν μελετήσας ἰδιαίτερος τὰς ἐπιστολάς τῶν Ἀποστόλων. Κατὰ τήν ἄλωσιν τῆς Ρώμης ὑπὸ τῶν Βησιγότθων τήν ἐγκατέλειψε τῷ 410 μ.Χρ. καί κατέφυγεν εἰς Ἰσπανίαν, εἰς τήν πόλιν Καρθαγένην, μετὰ τοῦ στενοῦ ἀκολούθου του Καιλεστιῦ (Celestius). Ἐκεῖ ἤρχισαν νά διδάσκωσιν εἰς τούς Ἰσπανοὺς Χριστιανοὺς τὰς αἰρετικὰς θεωρίας των, τὰς ὁποίας ἐπεζέτεινον εἰς ὅλην τήν Βόρειον Ἀφρικὴν.

Αἱ θέσεις τοῦ Πελαγίου ἐπεκεντροῦντο εἰς τά κάτωθι σημεία: α) Τήν μὴ ἀποδοχὴν τοῦ προπατορικοῦ Ἀμαρτήματος καί ἐξήρτα τήν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τῆν Ἐλευθέραν Βούλησίν των. Ἀναπτύσσων τήν θέσιν του διὰ τήν προπατορικὴν ἁμαρτίαν ἔλεγεν, ὅτι αὕτη δέν κατέστρεψεν ὅλας τὰς πνευματικὰς δυνατότητας τοῦ ἀνθρώπου καί δι' αὐτό ἡ βούλησις του παρέμεινε τελείως ἀνεπηρέαστος. Ὡς ἐκ τούτου ὁ ἄνθρωπος δέν ἐχρειάζετο τήν Θεῖαν Χάριν ἢ Θεῖαν Βοήθειαν, ἀλλὰ μόνον τὰς ἰδικὰς του φυσικὰς δυνάμεις, διὰ νά φθάσῃ καί κατακτήσῃ τήν αἰωνίαν μακαριότητα καί ζωὴν. Μέ ἄλλους λόγους οἱ ἄνθρωποι εἶχον τήν δυνατότητα νά σωθῶσι διὰ τῆς Ἐλευθερίας τῆς Βουλῆσεώς των καί μόνον. Δι' αὐτόν τόν λόγον δέν ἦτο ἀναγκαῖα ἡ Ἐνανθρώπησις τοῦ Χριστοῦ, ἡ σωτηρία δέ τοῦ Ἀνθρώπου ἦτο θέμα ἀνθρωποκεντρικόν καί ὄχι τῆς Ἀνωτέρας Θεϊκῆς Δυνάμεως καί Μεσολαβήσεως.

β) Ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἀπόψεών του ὁ Πελάγιος ὠδηγεῖτο, καί πάλιν λανθασμένως, εἰς τήν θέσιν, ὅτι ἡ Ἐνανθρώπησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπλῶς διηκόλυνε τήν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὅμως δύναται ὁ ἄνθρωπος νά ἐπιτύχῃ μόνος του τήν σωτηρίαν του ἄνευ

της βοήθειας του Ίησου Χριστού! Ήρκει ὁ ἄνθρωπος νά ἠκολούθει τούς κανόνες, πού ἀναφέρονται ὑπό τῶν Εὐαγγελιστῶν εἰς τό Εὐαγγέλιον καί τῶν Ἀποστόλων εἰς τās Ἐπιστολάς των! Πρέπει ἐδῶ νά σημειωθῆ ὅτι ὁ πρῶτος μελετητής, ὅστις ἀντελήφθη καί κατεδίκασεν, ὅτι εἰς τό σημεῖον τῆς ἐρμηνείας τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Ίησου Χριστοῦ αἱ δύο αἰρέσεις, τοῦ Νεστορίου καί τοῦ Πελαγίου, συνέπιπτον, ἤτο ὁ Ἅγιος Κασσιανός.

γ) Κατ' ἀντίθεσιν καί πάλιν πρὸς τήν Χριστιανικήν Ὁρησκείαν ἐπρέσβευεν ἀκόμη, ὅτι τό προπατορικόν ἀμάρτημα δέν μετεδίδοτο διὰ τῆς γεννήσεως εἰς τούς ἀπογόνους. Δηλ. ἐθεώρει ὅτι τό προπατορικόν ἀμάρτημα ἦτο προσωπικόν ἀμάρτημα τῶν Πρωτοπλάστων καί ὡς ἐκ τούτου αἱ συνέπειαι του δέν μετεβιβάσθησαν εἰς τούς ἀπογόνους τοῦ Ἀδάμ καί τῆς Εὐας. Τό βάπτισμα δι' αὐτόν ἦτο μία ἀπλή καί συμβολική μύησις εἰς τό πλήρωμα τῶν Χριστιανῶν. Ὅμως, ὡς καλῶς γνωρίζομεν, τό Βάπτισμα εἰς τήν Χριστιανικήν Ὁρησκείαν μας εἶναι ἐν τῶν 7 βασικῶν Μυστηρίων καί πυλῶνων ταύτης. δ) Ὁρμώμενος ὁ Πελάγιος ἐκ τῆς θέσεώς του ταύτης ἔλεγεν ὅτι τό βάπτισμα τῶν νηπίων ἢ Νηπιοβαπτισμός καθίστατο περιττός. Ἐφ' ὅσον δέ ὁ Πελάγιος δέν ἀπεδέχετο τήν μεταβίβασιν τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος ἀπό τούς πρωτοπλάστους εἰς τούς ἀπογόνους των, τοῦτο ἐσήμαινε δι' αὐτόν, ὅτι τά νήπια ἐγεννῶντο ἄνευ ἀμαρτίας, ἤτοι δέν ἔφερον τό Προπατορικόν Ἀμάρτημα, ἄρα τό Βάπτισμά των ἦτο περιττόν.

Εἶναι πλέον ἢ ὀφθαλμοφανές, ὅτι αἱ αἰρετικαί θεωρίαι τοῦ Πελαγίου ἐπληττον, ὑπενόμενον καί ἐκλόνιζον τās βάσεις καί τās ἀρχάς αὐτῆς ταύτης τῆς Χριστιανικῆς Ὁρησκείας. Κυρίως δέ τήν Λύτρωσιν καί Σωτηρίαν, τήν ὁποίαν προσφέρει εἰς τόν ἄνθρωπον ὁ Χριστός διὰ τῆς γεννήσεως, τῆς ἐλεύσεως καί παρουσίας Του εἰς τήν Γῆν, ὡς καί δι' ὅλου τοῦ σωτηρίου Ἔργου Του, ἐν ἄλλοις λόγοις διὰ τῆς Ἐνανθρωπήσεώς Του.

Κατά τῶν θέσεων τοῦ Πελαγίου ἀντέδρασε πολύ δυναμικῶς ὁ Ἅγιος Αὐγουστίνος, ὅστις εἶχε πολύ μεγάλην ἰσχύν εἰς τήν Δυτικήν Ἐκκλησίαν. Ποίας θέσεις ὑπεστήριξε καί εἰς ποίας ἐνεργείας προέβη ὁ Ἅγ. Αὐγουστίνος πρὸς ἀντίκρουσιν καί ἀνατροπήν τῆς αἰρετικῆς διδασκαλίας τοῦ Πελαγίου; Αὗται ἦσαν αἱ κάτωθι θέσεις, ὡς τās διετύπωσε κατ' ἀπόλυτον καί πολύ αὐστηρόν τρόπον. Ἔλεγε λοιπόν:

α) Θά ἠδύναντο νά μὴν εἶχον ἀμαρτήσῃ ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὐα εἰς τόν Παράδεισον, ἀλλά ἄπαξ καί ἡμάρτησαν δέν θά ἠδύναντο ἐπ' οὐδενί τρόπῳ οἱ ἀπόγονοί των, οἱ ἄνθρωποι, νά σωθῶσιν ἄνευ τῆς βοήθειας τῆς Θείας Χάριτος. Ἀπεφαίνετο λοιπόν, ὅτι «ἡ Θεία Χάρις», δηλ. ἡ θεϊκὴ βοήθεια πρὸς τόν ἄνθρωπον, «ἦτο ἀκαταμάχητος καί ὡς ἐκ τούτου ἀμέριστος, παντοτεινὴ, ἀμετακίνητος καί ἀλάθητος».

Ὁ ἱερός Αὐγουστίνος μέ αὐτὰς τās ἀναντιλέκτως διατυπωμένας καί ἀπολύτους θέσεις του καί μέ τήν μεγάλην ἰσχύν τήν ὁποίαν διέθετεν εἰς τήν Ἐκκλησίαν τῆς Δύσεως συνέβαλε τά μέγιστα, ὅπως συγκληθῆ ἡ εἰς Καρθαγένην Σύνοδος τῷ 411 μ.Χρ. καί ἀκόμη ἕτερα εἰς Ρώμην τῷ 418 μ.Χρ., αἵτινες κατεδίκασαν τās θέσεις τοῦ Πελαγίου καί τόν διέταξαν μαζί μέ τόν Καιλέστιον νά ἐγκαταλείψωσι τήν περιοχὴν τῆς Ἰσπανίας καί Βορείου Ἀφρικῆς. Αἱ καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις τῶν δύο Συνόδων ἐνεκρίθησαν καί ὑπό τοῦ Πάπα Ῥώμης Ἰννοκεντίου Α' καί αἱ διακηρύξεις τοῦ Πελαγίου ἐτέθησαν ἐκτός Ἐκκλησίας, ἡ δέ αἵρεσις του ἀπεκλήθη Πελαγιανισμός. Τās ἐκκλησιαστικὰς ἀποφάσεις ἠκολούθησαν καί δύο καταδικαστικὰ τοῦ Πελαγίου διατάγματα τοῦ Αὐτοκράτορος Ὀνωρίου, διὰ τῶν ὁποίων κατεδικάζετο ὁ Πελαγιανισμός καί εἰς τό ἕτερον ἐπεβάλλετο ἡ ποινὴ τῆς ἐξορίας εἰς τούς δύο ἡγέτας τῆς αἵρέσεως. Τά Αὐτοκρατορικὰ Διατάγματα ἐπεκυρώθησαν καί ὑπό τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῷ 431 μ.Χρ. εἰς Ἔφεσον.

Εἶναι ὁμως γεγονός ὅτι ὁ ἱερός Αὐγουστίνος κατά τήν πολεμικήν του πρὸς ἀνατροπήν τῶν θέσεων τοῦ Πελαγίου, εὐρισκόμενος ἐν πλήρει ἐξάρσει καί ἐξάψει, ἔφθασεν εἰς ἐν ἄλλο θρησκευτικόν ἄκρον πρεσβεύων δηλαδή ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἀνεξαρτήτως τοῦ χαρακτήρος, εὐσεβοῦς βίου καί προσπαθειῶν του εἶναι ἀνίκανος νά ἀποφασίσῃ ὁ ἴδιος διὰ τήν σωτηρίαν του, οὔτε κἂν νά ἔχη τήν Θεῖαν Χάριν, πλὴν μόνον ὠρισμένων ἐπιλέκτων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀτόμων. Αὐτὴ ἡ θέσις τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου ἀπεκλήθη ὁ Ἀπόλυτος Προκαθορισμός τοῦ Ἀνθρώπου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καί διευτώθη τῷ 418 μ.Χρ..

Ὡς ἀναφέρει εἰς τῶν θρησκευτικῶν ἱστορικῶν τῆς Δύσεως, ὁ ἱερός Αὐγουστίνος ἦτο «τόσον προσηλωμένος εἰς τήν μεγιστοποίησιν τῆς Θεῖας Ἐξουσίας, ἥτοι καί τῆς Θεῖας Χάριτος, καί δι' αὐτό ἀπέτυχεν εἰς τό νά δικαιώσῃ ἔστω καί ἐπ' ἐλάχιστον τό ἀνθρώπινον στοιχεῖον, δηλ. τόν ἄνθρωπον, εἰς τήν ὅλην μυστηριακὴν πορείαν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου».

Αἱ ἀνωτέρω ἀναλυθεῖσαι τοποθετήσεις, δηλ. ἀφ' ἐνός αἱ αἰρετικά ἀπόψεις τοῦ Πελαγίου καί ἀφ' ἑτέρου αἱ ἀπόλυτοι θέσεις τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου περὶ τῆς Θεῖας Χάριτος, δέν ἤρρον ἀπήχησιν εἰς τοὺς πιστοὺς τῆς Μασσαλίας καί γενικώτερον τῆς Νοτίου Γαλατίας, οἱ ὅποιοι δέν ὑπῆρξαν καθόλου ἀποδέκται αὐθαιρέτων, ἀπολύτων καί ἀτέγκτων θρησκευτικῶν ἐρμηνειῶν. Ἔτσι οἱ ἱερωμένοι καί οἱ Χριστιανοὶ τῆς Νοτίου Γαλλίας ὑπὸ τήν πνευματικὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἁγ. Κασσιανοῦ, ἀντέδρασαν τόσον εἰς τὰς αἰρετικάς θέσεις τοῦ Πελαγίου, ὅσον καί εἰς τὰς ἀπολύτους θέσεις τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ἠκολούθησαν δέ εἰς τήν ἀντιπαράθεσιν τῶν δύο αὐτῶν τὴν μέσῃ καί μετριοπαθῇ ὁδῷ τοῦ πεφωτισμένου θρησκευτικοῦ ἡγέτου των, Ἁγίου Κασσιανοῦ. Μὲ τὴν διατύπωσιν τῆς μετριοπαθοῦς θέσεως τοῦ Ἁγ. Κασσιανοῦ καί τῶν ἀκολουθούντων αὐτόν Μασσαλιωτῶν πιστῶν ἤρχισε μία νέα ἀντιπαράθεσις. Τώρα μεταξύ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου καί τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ. Οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου ἀπεκάλεσαν σκωπτικῶς τὴν μετριοπαθῆ ἀντίκρουσιν τοῦ θέματος τῆς Σωτηρίας τοῦ Ἀνθρώπου εἰς Νότιον Γαλλίαν ὡς «Ἡμι-Πελαγιανισμόν». Ὅμως ὁ Ἅγιος Κασσιανός οὐδεμίαν σχέσιν εἶχε μὲ τόν Πελάγιον, τόν ὅποιον ἐπανειλημμένως ἀπεκάλεσεν εἰς τὰ συγγράμματα καί διδασκαλίας του αἰρετικόν.

Ἐξ ἄλλου ὁ Ἁγ. Κασσιανός ἐβασίζετο πλήρως ἐπὶ τῆς διδαχῆς καί τῶν ἀρχῶν τῶν πρώτων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐδιδάχθη ταύτας εἰς τὰς Συρο-Αἰγυπτιακὰς Μονὰς τῆς Ἀνατολῆς καί ἠστιάζετο εἰς τό ἐξῆς: Ὅτι δηλ. διὰ τῆς ἀμαρτίας τοῦ Ἀδάμ καί τῆς Εὔας ἡ ἀπεριόριστος ἐλευθερία τῶν πρωτοπλάστων ἐξησθῆναι μὲν, ἀλλ' ὁμως δέν ἐξέλειπε πλήρως, καί ὡς ἐκ τούτου αὐτῆ, δηλ. ἡ Ἐλευθερία τῆς Βουλῆσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἔστω καί ἐξησθημένη, συνεργάζεται πάντοτε μετὰ τῆς Θεῖας Χάριτος διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπίσης ἐπρέσβευεν ὅτι, «τό νά θεωρῆ τις, ὡς ὁ ἱερός Αὐγουστίνος, τόν Ἀπόλυτον Προκαθορισμόν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῆς πορείας τοῦ κάθε ἀνθρώπου, ὡς τελείως ἄσχετον πρὸς τὴν συμπεριφορὰν καί διαγωγὴν τοῦ ἀτόμου καθ' ὅλον τόν βίον του καί τό νά περιορίζῃ τὴν Θεῖαν Χάριν μόνον εἰς μερικά ἐπιλεγμένα ἐκ τῶν προτέρων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἄτομα, αὐτό ὄχι μόνον σημαίνει ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὴν παλαιότεραν Χριστιανικὴν θεολογίαν τῶν Πατέρων, ἀλλὰ καί ὑπόσκαψιν τῆς θρησκευτικῆς προσπαθείας τοῦ κάθε ἀνθρώπου πρὸς σωτηρίαν του, διότι τοῦτο ἄλλους μὲν ἀπεθάρρυνε διὰ κάθε προσπάθειαν διὰ τὴν σωτηρίαν των καί ἄλλους δέ ἔφερεν εἰς ἀπόγνωσιν, διότι ὅ,τι καί νά ἔπραττον εἰς τὴν ζωὴν των δέν θά ἠδύναντο νά σωθῶσιν». Δηλ. ἀφοῦ ἡ πορεία τῶν ἀνθρώπων ἦτο προδιαγεγραμμένη, ἡ προσπάθεια τοῦ κάθε ἀνθρώπου ἦτο ἄνευ

νοήματος, ἀφοῦ ὁ Θεός θά ἐπέλεγε μόνον μερικούς ἐπιλέκτους του. Ἡ προσωπική ἄποψις καί τοῦ ὀμιλοῦντος, ὡς ἀπλοῦ θρησκευομένου ἀνθρώπου, εἶναι ὅτι ἡ θέσις τοῦ ἱεροῦ Ἀύγουστίνου ἀπό Χριστιανικῆς ἀπόψεως ἦτο πολύ σκληρά καί ἀνάλητος διά τόν προσπαθοῦντα καί ἀγωνιζόμενον νά τελειωθῇ ἄνθρωπον. Ἐξ ἄλλου, ὡς γνωστόν, αὐτή ἡ θέσις ἔδωσεν ἔναυσμα εἰς πολλούς πιστούς τῆς Λύσεως, ὅπως σπεύδωσιν ἔναντι πληρωμῆς ἢ ἄλλης ἀμοιβῆς νά ἐξασφαλίσωσιν ἀπό τούς ἱερωμένους τά λεγόμενα συγχωροχάρτια διά τήν σωτηρίαν των!

Αἱ διδαχαί ὁμως τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ ἐπρέσβευον ὅτι: «Ἡ θύρα τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νά θεωρῆται ἀνοικτή εἰς ὅλους, διότι ὁ Σωτήρ Χριστός ἐνηθροπίσθη, ἐδίδαξε τόν κόσμον, ἐσταυρώθη καί ἀπέθανε διά τήν Σωτηρίαν ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι βεβαίως θά τήν ἐπεζήτουν ἀκολουθοῦντες τά θεῖα διδάγματα τοῦ Θεανθρώπου». Ὁ Ἁγ. Κασσιανός ἔφερεν ὡς παράδειγμα τόν μετανοήσαντα ληστήν ἐπί τοῦ Σταυροῦ, εἰς τόν ὁποῖον, ὅταν εἰλικρινῶς μετενόησε, πάραυτα ἠγεώχθησαν δι' αὐτόν αἱ Πύλαι τοῦ Παραδείσου. Ἐπομένως τήν Θεῖαν Χάριν δέν δύνανται νά τήν ἔχωσι μόνον οἱ πολύ ὀλίγοι προκαθορισμένοι ἐκλεκτοί, ἀλλά πάντες οἱ ἐπιθυμοῦντες τόν ἐξαγνισμόν τῆς ψυχῆς των, ὅποτε αὐτομάτως τούς συμπαρίσταται ὀλοψύχως ἡ Θεῖα Χάρις εἰς τάς προσπαθείας των. Δι' αὐτό ὁ Ἁγ. Κασσιανός ἐθεώρει τάς ἀτέγκτους ἀπόψεις τῶν Ἀύγουστινιανῶν ὡς μεγίστην ἱεροσυλίαν (*ingens sacrilegium*).

Αὐτή ἦτο ἡ μετριοπαθῆς θρησκευτική ἀντίκρουσις τοῦ θέματος τῆς Σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς Θεῖας Χάριτος καί αὐτή ἦτο ἡ πολύ οὐσιώδης διαφορά, ἣτις ἐδημιουργήθη μεταξύ ἀφ' ἑνός τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ ὡς καί τῶν ἀκολουθούντων τήν πολύ λογικήν καί Χριστιανικῶς ἀπολύτως ὀρθήν θέσιν του, Χριστιανῶν Μασσαλιωτῶν, καί ἀφ' ἑτέρου τῶν Ἀύγουστινιανῶν. Χαρακτηρίζεται δέ ἡ θέσις αὕτη τοῦ Ἁγ. Κασσιανοῦ ὑπό συγχρόνων θρησκευτικῶν λογίων, ὡς τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Edgar C.S. Gibson, ὡς μία «ἐντιμος» καί τιμία θέσις ἐκ μέρους τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ, «ὅπως ὑπερασπισθῇ καί δικαιολογήσῃ τήν Ἀνθρωπίνην Εὐθύνην διά τήν ἐπιδίωξιν τῆς Σωτηρίας τοῦ Ἀνθρώπου, δηλ. τήν προσωπικήν εὐθύνην τοῦ κάθε ἀνθρώπου πρὸς τόν σκοπόν τῆς Σωτηρίας του».

Ἐξ ἄλλου οἱ τόσοι μετανοήσαντες, τά ἑκατομμύρια ἀνδρῶν καί γυναικῶν ἐξ ὅλων τῶν στρωμάτων τῆς κοινωνίας καθ' ὅλην τήν διάρκειαν τῶν δύο χιλιετιῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἱ ὁποῖοι αὐτοβούλως, εἰλικρινῶς καί ἐμπράκτως ἐπίστευσαν εἰς τόν Λόγον τοῦ Κυρίου, ἐπέτυχον τοῦτο, διότι οἱ ἴδιοι πρῶτοι τό ἠθέλησαν καί βεβαίως εἰς τήν προσπάθειάν των αὐτήν ὑπῆρξε δι' αὐτούς ἀρωγός καί συνεργός καί πάντοτε τούς ἐβοήθησεν εἰς τάς δοκιμασίας καί ἀποτυχίας των ἡ Θεῖα Χάρις καί ἡ Θεῖα Δύναμις τοῦ τά πάντα ἐπιβλέποντος καί γνωρίζοντος Θεοῦ.

Αὐτή ἡ λογική καί μετριοπαθῆς χριστιανική θέσις τοῦ Ἁγ. Κασσιανοῦ δυστυχῶς ἐπολεμήθη μέ πάθος ὑπό τῶν ὀπαδῶν τοῦ ἱεροῦ Ἀύγουστίνου, οἱ ὁποῖοι δέν ἐδίστασαν νά καταγγείλωσιν εἰς τόν Πάπαν Celestine Κελεστίνον Α' (422-432μ.Χρ.), τόν Ἅγιον Κασσιανόν μαζί καί πλείστους ἄλλους σημαίνοντας Ἐπισκόπους καί πιστούς τῆς περιοχῆς τῆς Νοτίου Γαλλίας ὡς αἰρετικούς. Ὁ Πάπας ἀπέστειλε τότε αὐστηράν ἐπιστολήν εἰς τούς κάτωθι Ἐπισκόπους τῆς Γαλατίας: Βενέριον τῆς Μασσαλίας, Λεόντιον τῆς Fréjus, Μαρίνον, Αὐξόνιον, Ἀρκάδιον, Φιλτάνιον καί πολλούς ἄλλους. Εἰς τάς ἐπιστολάς καί ἀναφοράς των δέν ἐτόλμησαν, οὔτε ὁ Πάπας Κελεστίνος οὔτε ὁ ἐκπρόσωπός του Πρόσπερος, νά ἀναφερθῶσιν εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην Κασσιανόν μέ τό ὄνομά του, ἀλλά ἀνεφέροντο εἰς αὐτόν εἰς τάς ἐπιστολάς των ἀποκαλοῦντές τον ὑποτιμητικῶς ὡς «ὁ ἀνὴρ μέ τόν ἱερατικόν βαθμόν!»

Ὁ Ἅγιος Κασσιανός παρ' ὄλην τήν μεγάλην πρόκλησιν, τήν ὁποίαν ἐδέχθη, μέ τήν Χριστιανικήν μετριοπάθειαν καί καρτερικότητά του οὐδόλως ἀντέδρασεν οὔτε καί ἀπήντησε, καθὼς ἐδιδάχθη ἀπό τούς ἱερούς Πατέρας εἰς τάς Ἐρήμους τῆς Αἰγύπτου νά ὑπομένη τά πάντα καρτερικῶς, νά ἐλέγῃ αὐστηρῶς τά αἰσθήματά του καί πάντοτε νά καταστέλλῃ τάς ἀντιδράσεις του. Οἱ ἐκκλησιαστικοί ἀντίπαλοι τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγ. Κασσιανοῦ χρησιμοποίησαντες καί πάλιν τήν μεγάλην ἐπιρροήν τήν ὁποίαν διέθετον εἰς Ρώμην συνεκάλεσαν Σύνοδον ἐπί Πάπα Γελασίου Α' (492 – 456 μ.Χρ.), ἣτις ὑπό τήν πίεσιν πολλῶν ἐπεμβάσεων ἐθεώρησε τήν θέσιν τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ, ἀδίκως βεβαίως, ὡς αἰρετικήν! Ὅμως καί ἡ Παπική αὐτή ἀπόφασις οὐδόλως ἔπεισεν ἢ ἐφόβισε τούς πιστούς τῆς Νοτίου Γαλλίας, διότι ἐπίστευον ἀκραδάντως, ὅτι ὁ ἱερός Αὐγουστίνος πολύ λανθασμένως ἠρνεῖτο παντελῶς τήν Ἐλευθερίαν τῆς Βουλῆσεως τοῦ Ἀτόμου καί ἐπίσης κατέστρεφε κάθε ἔννοιαν τῆς Εὐθύνης, τήν ὁποίαν φέρει ὁ κάθε ἄνθρωπος ἐρχόμενος εἰς τήν ζωήν, ὅπως προσπαθῆ διά τήν σωτηρίαν του. Ἡ διαμάχη μεταξύ τῶν ὁπαδῶν τῶν δύο ἀντιτιθεμένων θέσεων διήρκεσεν ἐπί μακρόν, ἀφοῦ εἰς τήν Συνέλευσιν τῆς Ὁράγγης (Concile de l'Orange) παρ' ὄλον τόν μετριασμόν τῶν ὑπαρξασῶν ἀντιδράσεων τῷ 529 μ.Χρ. καί πάλιν ἐθεωρήθη ὁ Ἅγ. Κασσιανός αἰρετικός.

Ὅμως, ἀνεξαρτήτως τῶν ἀποφάσεων κάποιων κατευθυνομένων συνόδων καί συνελεύσεων τῆς Δύσεως, πού τόν ἐκήρυξαν αἰρετικόν, ὁ Ἅγιος Κασσιανός εἰς μέν τήν Ἀνατολικήν Ἐκκλησίαν εἶχεν ἀνακηρυχθῆ ἤδη πρό πολλοῦ εἰς Ἅγιον. Τό ἴδιον ἐγινε καί εἰς τήν Δυτικήν Ἐκκλησίαν τῆς Νοτίου Γαλλίας. Τόν ἀπεκάλουν Saint Jean Cassien. Ἐν τέλει δέ καί ἡ ἐπίσημος Δυτική Ἐκκλησία, πολύ ἀργότερον, ὅταν ἐπανεξεζητάσθῃ τό θέμα ψυχραίμως, ἐγινε πλήρως ἀντιληπτόν, ὅτι οὐδέν τό αἰρετικόν καί μεμπτόν ὑπῆρχεν εἰς τά συγγράμματα καί τήν μετριοπαθῆ διδασκαλίαν τοῦ Ἁγ. Κασσιανοῦ καί ἐπί τῶν Παπῶν Urbain V καί Benoît (Βενεδίκτου) XIV ἀνεγνωρίσθη πλήρως ἡ ἀγιότης του καί ἀπεκλήθη Sanctus Cassianus καί κατετάγη μεταξύ τῶν Πατέρων καί ὄλης τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀκριβῶς ἐθεωρεῖτο ἀνεκαθεν καί ὑπό τῆς Ἀνατολικῆς τοιαύτης.

Διά νά ἀντιληφθῶμεν πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ Ἅγιος Κασσιανός καί πόσον ἐντός τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν αἱ θέσεις του καί ὅτι πολύ λανθασμένως ὠρισμένοι Σύνοδοι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐθεώρησαν κατ' ἀρχάς τάς μετριοπαθεῖς θέσεις του ὡς αἰρετικάς, σᾶς παραθέτω κατωτέρω μερικά ἀποσπάσματα ἀπό τήν μακράν Συνδιάλεξιν πού εἶχον οἱ μοναχοί Κασσιανός καί Γερμανός μέ τόν Ἡγούμενον Χαιρήμωνα εἰς τό Δέλτα τοῦ Νείλου. Δι' αὐτῶν ἀποδεικνύεται πλήρως ἡ ὀρθότης τῆς Χριστιανικῆς θέσεως, τήν ὁποίαν ὑπεστήριξε καί ἐτήρησεν ὁ Ἅγ. Κασσιανός καταπολεμῶν τήν αἵρεσιν τοῦ Πελαγίου καί ἀντιτιθέμενος εἰς τό Ἀπόλυτον τοῦ Προκαθορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου κατά τόν ἱερόν Αὐγουστίνον.

Ὁ Ἡγούμενος Χαιρήμων λοιπόν εἶχεν εἰπεῖ τότε εἰς τούς δύο μοναχούς: Ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ καί ἡ Ἐλευθέρα Βούλησις τοῦ Ἀνθρώπου εἶναι κατ' ἐξοχήν ἀντίθεται μεταξύ των. Ὅμως συνυπάρχουσι εἰς τόν ἄνθρωπον καί «ἀλληλοπεριχωροῦνται», δηλ. περιφέρονται καί ἐνισχύονται ἐντός του ἢ μία μέ τήν ἄλλην. Τό νά δώσῃ κανεῖς προτεραιότητα εἰς τήν μίαν ἢ εἰς τήν ἄλλην, θά ἦτο ὡς νά παρέβαινε τήν Πίστιν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν ὁ Θεός βλέπῃ ὅτι ἡ θέλησις μας στρέφεται πρὸς τό καλόν, τρέχει πρὸς συνάντησίν μας, μᾶς κατευθύνει καί μᾶς ἐνισχύει. Βλέπομεν τήν συνέργειαν τῆς Θείας Χάριτος τοῦ Θεοῦ σέ ὅ,τι καλόν καί ὠφέλιμον ἀποφασίζει ἐλευθέρως νά ἐπιτελέσῃ ὁ ἄνθρωπος.

Ὅλα βεβαιώνουσι ὅτι ἡ Θεία Χάρις ἐνισχύει τό αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ὁμως δέν τό ὑπερκαλύπτει, οὕτως ὥστε νά κἀνῃ προσπάθειαν καί ὁ ἄνθρωπος, διά

νά άντικρούση τούς παρουσιαζομένους πνευματικούς έχθρούς και πειρασμούς. Τό Ἔλεος τοῦ Θεοῦ συμβαδίζει μέ τήν δύναμιν τῆς ἀνθρωπίνης πίστεως και θελήσεως.

Σταχυολογῶ κατωτέρω μερικά ἀπό τά χαρακτηριστικώτερα χωρία, τά ὅποια τούς ἀνέφεραν ὁ Ἡγούμενος Χαιρήμων:

Ἀπό τούς Ψαλμούς τοῦ Δαυίδ:

α) «Μέ ὑπομονήν πολλήν περίμενα τήν βοήθειαν τοῦ Κυρίου και (Αὐτός) μέ ἐπρόσεξεν». (Υπομένων ὑπέμεινα τόν Κύριον, και προσέσχε μοι)

β) «Κύριε, βοήθησέ με, ὥστε νά εἶναι εὐθεῖα και σταθερά ἡ ὁδός μου ἐνώπιόν Σου».

γ) Ὁ Θεός ἐλάλησε: «Νά μέ ἐπικαλεσθῆς κατά τήν ἡμέραν τῆς θλίψεώς σου και ἐξελοῦμαι σε και δοξάσεις μέ». Δηλ. «Ἐγώ θά σέ ἀπαλλάξω και σύ θά μέ δοξάσης».

δ) Ἔκλινα τήν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι τά δικαιώματά σου (τάς ἐντολάς σου).

Ἀπό Προφήτην Ἡσαΐαν:

«Ἦκουσεν ὁ Κύριος τήν φωνήν τῆς κραυγῆς σου· ἐπειδή εἶδε τήν μετάνοιάν σου, σέ ἤκουσεν».

Ἀπό Ἀπόστολον Παῦλον:

α) Πρός Φιλιπησίους: «Ὁ Κύριος θά φρουρήσῃ τάς καρδίας σας και τάς σκέψεις σας, ἐφ' ὅσον μένετε ἠνωμένοι μέ τόν Ἰησοῦν Χριστόν».

β) Πρός Τιμόθεον: «Ὁ Θεός θέλει νά σωθῶσιν ὅλοι και νά λάβωσι πλήρη γνώσιν τῆς ἀληθείας».

γ) Πρός Κορινθίους: «Ἐκεῖνος πού νομίζει ὅτι στέκεται, ἄς προσέξει μήπως πέσει. Ὁ Θεός θά σᾶς δώσῃ και τήν διεξοδόν, διά νά δυνηθῆτε νά ἀντέξῃτε».

Ἀπό Ἰάκωβον τόν Ἀδελφόθεον:

«Πλησιάσετε πρός τόν Θεόν και θά σᾶς πλησιάσῃ και Αὐτός».

Ἀπό Εὐαγγελιστήν Ματθαῖον:

α) Ὁ Χριστός ἐθεράπευσεν τόν λεπρόν τοῦ Εὐαγγελίου μόνον μέ τήν συγκατάθεσιν τῆς θελήσεως τοῦ λεπροῦ. Δι' αὐτό τοῦ εἶπε: «Θέλω, καθάρισου!»

β) Ὁ Χριστός ἐθεράπευσε τόν παράλυτον δούλον τοῦ Ἐκατοντάρχου λέγων εἰς αὐτόν: «Πήγαινε και ἄς σοῦ γίνῃ, ὅπως ἐπίστευσες!»

Ἀπό Εὐαγγελιστήν Μάρκον:

«Πήγαινε, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε».

Αἱ θέσεις τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς τούς τάς ἀνέφεραν ὁ Ἡγούμενος Χαιρήμων:

1) «Τό νά ἀνάβῃ μέσα μας ἡ ἐπιθυμία κάθε καλοῦ εἶναι δωρεά τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐλευθερία μας ὁμως ἔχει τόν λόγον διά τό πῶς ἀκριβῶς θά κινηθῶμεν εἰς τήν συνέχειαν. Ἀπό ἡμᾶς ἐξαρτᾶται τό νά κλίνωμεν πρός τό καλόν ἢ πρός τό κακόν». Τό Λατινικόν κείμενον λέγει: « Manet in homine semper liberum arbitrium quod gratiam

Dei possit vel negligere vel amare ». Ἦτοι: Μένει εἰς τόν ἄνθρωπον πάντοτε ἡ ἐλευθέρα κρίσις νά δύναται (μπορῆ) τήν Χάριν τοῦ Θεοῦ εἴτε νά τήν παραμελῆ (περιφρονῆ) εἴτε νά τήν ἀσπάζηται (ἐπιζητῆ).

2) Τό ὅτι ἀσκοῦμεν τήν ἀρετήν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς Θείας Χάριτος τοῦ Κυρίου. Αὐτό ὁμως δέν σημαίνει ὅτι ἡ Θεία Χάρις καταστέλλει καί πνίγει τήν δύναμιν τοῦ αὐτεξουσίου μας.

3) Καί καταλήγει εἰς τήν διδαχὴν του «Περί τῆς Προστασίας τοῦ Θεοῦ»: «Τό πῶς ὁμως δύναται ὁ Θεός καί ἡ Θεία Χάρις Του νά ἐνεργῆ τά πάντα μέσα μας καί συγχρόνως τά πάντα νά ἀποδίδονται εἰς τό ἰδικόν μας αὐτεξούσιον, αὐτό εἶναι ἐν Θεῶν Μυστήριον, τό ὁποῖον ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια καί ἐμπειρία δέν εἶναι ἰκανά νά τό προσεγγίσωσι βαθύτερα καί νά τό κατανοήσωσι πληρέστερα».

Ἐν κατακλείδι σᾶς ἀναφέρω, ὡς πάντοτε ἐν μεγάλῃ συντομίᾳ, καί κάποια προσωπικά Συμπεράσματα τοῦ ὁμιλοῦντος:

α) Ἡ μετριοπάθεια τήν ὁποίαν ἐπέδειξαν οἱ πιστοί τῆς Νοτίου Γαλλίας καί ὄχι ὁ τυφλός φανατισμός ὠφείλετο, κατά τήν προσωπικήν ἄποψίν μου, εἰς μέγαν βαθμόν, καί εἰς τήν βαθεῖαν Ἑλληνικήν ἐπίδρασιν τῶν ἀρχαίων Φωκαέων/Ιώνων, τῶν πρώτων ἀποίκων τῆς περιοχῆς, καί τοῦ μετριοπαθοῦς Ἑλληνικοῦ ὀρθολογισμοῦ καί τρόπου σκέψεως, μέ τόν ὁποῖον διεποτίσθη ὁ Γαλατικός πληθυσμός τῆς Νοτίου Γαλλίας, ἐπηρεασθέντος τούτου θετικῶς εἰς τό πῶς νά ἀντιμετωπίζωσι δύσκολα θέματα καί καταστάσεις αἱ ὁποῖαι τούς ἐπαρουσιάζοντο.

β) Τό γεγονός ὅτι αἱ διάφοροι Σύνοδοι τῆς Δύσεως ἤλλαζον διαρκῶς τὰς ἀποφάσεις των ἐπί τοῦ ἀνωτέρω λεπτοῦ θέματος, μέχρις ὅτου κατόπιν παρελεύσεως πολλῶν δεκαετιῶν κατ' ἀρχήν νά μετριάσωσι καί τελικῶς νά ἀναθεωρήσωσι πλήρως τήν ἀντίθεσίν των, δεικνύει τήν ὄλην σύγχυσιν, τήν ὁποίαν ἔφερον εἰς τήν Ἐκκλησίαν αἱ ἀκραῖαι ἀπόψεις κάποιων ἐκκλησιαστικῶν ταγῶν, οἱ ὁποῖοι προσεπάθουν κατά τό ἴδιον δοκοῦν νά ἐρμηνεύσωσι τόν Λόγον τοῦ Θεοῦ, τόν ὁποῖον διέτύπωσε τόσον διαυγῶς καί εὐκρινῶς ὁ ἐνανθρωπήσας Χριστός.

γ) Εἰς τά ἀναφερθέντα ὑπό τοῦ Ἡγουμένου Χαιρήμονος Εὐαγγελικά καί Ἀποστολικά ἀποσπάσματα περί τῆς Θείας Χάριτος καί Βοηθείας πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων, θά ἠθέλον προσωπικῶς νά προσθέσω καί ἐν ἄλλο ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Κατά Ματθαῖον Εὐαγγελίου: «Πᾶς ὁστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοί ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

δ) Ὁ Ἅγ. Ἰωάννης Κασσιανός παρ' ὅλας τὰς ἀπογοητεύσεις καί ταλαιπωρίας τὰς ὁποίας ὑπέστη περί τό τέλος τοῦ βίου του, ἐν τέλει ἔλαβε τήν θέσιν, ἣτις τοῦ ἠρμοζε εἰς τό Χριστιανικόν Ἐκκλησιαστικόν στερέωμα, ἀφοῦ ὑπό μέν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Γαλλικῆς τοιαύτης ἀνεγνωρίσθη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τό ἔργον του καί αὐτός καθηγιάσθη ἀνακηρυχθεὶς εἰς Ἅγιον καί μέγαν Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας. Μεταθανατίως δέ τούτου, ἔστω μέ καθυστέρησιν πολλῶν δεκαετιῶν, ἀνεγνωρίσθη ἡ μεγάλη ἀξία τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ καί ὑπό τῆς ἐπισήμου Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἐπί πλέον δέ ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν διδάξας καί στηρίζας τόν ὀρθόν μοναχισμόν εἰς τόν Χριστιανικόν κόσμον τῆς Δύσεως καί ἀκόμη ὁ μεθοδικός διοργανωτής τούτου, ὅπου μέ ἀπαράμιλλον ἀφοσίωσιν καί ἐπιμονήν ἐσυστηματοποίησε τήν ὀρθήν λειτουργίαν τῶν Μονῶν τῆς Δύσεως κατά τό πρότυπον τῶν Μονῶν τῆς Ἀνατολῆς καί κυρίως τῆς Αἰγύπτου. Ἐθεωρεῖτο δέ εἰς ὄλην τήν Νότιον Γαλλίαν ὁ Πνευματικὸς Πατήρ της. Τό ὅλον δέ ἔργον

του ὑπῆρξεν, ὡς ἀναφέρει ὁ Ὁλλανδὸς ἱστορικός Petrus Naghel, «τό Πρῶτον Ἐγχειρίδιον Πνευματικότητος τῆς Δύσεως».

ε) Τέλος, ἄφησεν ὁ Ἅγ. Κασσιανὸς ἐν τεράστιον καὶ ἀθάνατον συγγραφικόν ἔργον, τό ὁποῖον καθοδηγεῖ μέχρι σήμερον τοὺς λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας ἀλλά καὶ ὄλους τοὺς ἀπανταχοῦ πιστοὺς ἐνθαρρύνων τούτους εἰς τόν δύσκολον καὶ ἀνηφορικόν δρόμον πρὸς τὴν Σωτηρίαν τῆς Ψυχῆς καὶ τῆς Διανοίας, τό ὁποῖον ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς βοηθείας τῆς Θείας Χάριτος καὶ Θείας Καθοδηγήσεως. Πιστεύω δέ ἀκραδάντως ὅτι ὁ Ἅγιος Κασσιανὸς θά ἔπρεπεν ὅπωςδῆποτε νά συμπεριληφθῆ εἰς τὴν χορείαν τῶν 3 Μεγάλων Ἱεραρχῶν, ἦτοι τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὡς ὁ τέταρτος Μεγάλος Ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Γραμμάτων.

Κλείων τὴν παροῦσαν μελέτην καὶ ὁμιλίαν ἀναφέρω κάποιους ὑπερόχους στίχους τοῦ Ἀπολυτικίου καὶ τοῦ Κοντακίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Κασσιανοῦ:

Ἐκ τοῦ Ἀπολυτικίου του
«Τῆς σοφίας τόν λόγον
Πάτερ, τοῖς ἔργοις σου,
ὡς οἰκονόμος πιστός,
ἀρετῶν μυσταγωγεῖς
τά κατορθώματα».

Ἐξήγησις:
Ὡ Πάτερ, διὰ τῶν ἔργων σου,
λέγων τὴν σοφίαν (ἢ ὁμιλῶν σοφῶς)
ὡς πιστός οἰκονόμος μᾶς καθοδηγεῖς
(διαπαιδαγωγεῖς) εἰς τὰ μυστηριακά
ἐπιτεύγματα τῶν ἀρετῶν.

Ἐκ τοῦ Κοντακίου του
«Κασσιανέ Ὅσιε,
Οἱ λόγοι σου, σοφέ,
οὐρανίου κασσίας,
ὀσμὴν πνευματικὴν
διαπνέουσι κόσμῳ».

Ἐξήγησις:
Ὡ σοφέ, ὄσιε Κασσιανέ,
οἱ λόγοι σου, ὡς θεϊκὴ
(οὐρανία) κασσία,
μέ ἄρωμα πνευματικόν
ἀναζωογονοῦσι χάριν
(πρὸς ὄφελος) τοῦ κόσμου.

Καὶ ἀλλαχοῦ: «Κασσιανὸς θείας νοητῶς κασσίας ἀποπνέεις», δηλ. ὁ Κασσιανὸς ἀποπνέει νοητῶς τό ἄρωμα τῆς πνευματικῆς εὐφδίας τῆς εὐδόσμου κασσίας.

Σᾶς εὐχαριστῶ,

Λάμπης Γ. Κωνσταντινίδης

Κασσία = Cinnamomum Cassia = Γαλ. Canelle = ἡ Κανέλα